

Những Ngày Dạy Học

GS Nguyễn Thị Tâm

LỰA CHỌN VIỆC LÀM

Ngày xưa văn bằng cử nhân rất có giá trị chứ không như ngày nay. Có thể kiếm việc làm một cách dễ dàng mà lương lại cao. Dĩ nhiên đã tốt nghiệp thì phải đi làm. Nhưng trước khi đi làm có thời gian vui chơi thỏa thích là đúng lý.

Tình cờ tôi và các bạn sinh viên khác vào một ngôi chùa. Đây là lần đầu tiên tôi đến chùa Ấn Độ. Ở đây tôi chỉ thích các tượng đồng đen. Thật ra tôi chưa từng đi chùa từ khi tôi lớn và biết suy nghĩ. Lúc nhỏ ở trên quê thỉnh thoảng tôi cũng theo mẹ tôi đến chùa. Chùa ở gần nhà, chỉ đi bộ một chút là tới.

Tôi nhớ có lần nhà chùa cúng rằm tháng 7 tôi theo các bạn cùng xóm xuống đây chơi. Cúng xong nhà chùa cho “giặt cộ, giặt giàn” gì đó. Tôi nhớ hình như là vậy. Những cái cộ có hình như cái phễu lật ngược xuống. Ở phía ngoài nhà chùa gắn bánh cúng, bánh cấp... gần đầy hết. Chung quanh các vật cúng này tôi nhớ có cắm nhang đang cháy.

Chúng tôi còn nhỏ không dám chen vào giặt với những người lớn. Nhưng đứng bên ngoài có khi mình cũng lượm được. Người ta giặt, chúng văng ra rớt tung tóe. Có thứ rơi gần chúng tôi. Chúng tôi hớn hở lượm. Tôi mừng rỡ đem về nhà khoe với mẹ tôi. Mẹ tôi mắng cho một trận, bảo không được đi lượm như vậy. Lúc đó tôi còn quá nhỏ nên không hiểu tại sao người ta lượm được, còn tôi thì không.

Nên từ đó khi có “giặt giàn”, tôi không bao giờ dám đến chùa. Và lại tôi cũng rất sợ những ông tiêu có cái lưỡi màu đỏ dài thòn, gió thổi phát qua phát lại...

... Chúa Ấn Độ mà chúng tôi vào, tôi nhớ là ở chợ Sài Gòn. Đa số các bạn đi chơi với tôi hôm đó theo đạo Phật. Các bạn đốt nhang khấn vái, cầu xin... Sau cùng các bạn xin xăm. Thấy tôi cứ đứng đó nhìn, không đốt nhang, không lạy Phật, các bạn bảo: “Vào đi...”.

Các bạn hào hứng xem xăm của mình. Quay qua thấy tôi vẫn đứng yên lặng ngắm các bức tượng bằng đồng đen một cách say mê, các bạn kéo tôi vào xin xăm. Chiều bạn, tôi cũng xin xăm nhưng rất bỡ ngỡ. Có thể đây là lần đầu tiên mà cũng là lần cuối cùng tôi làm việc này.

Xăm của tôi rất tốt. Các bạn nói thuộc loại thượng thượng gì đó... Theo xăm đến mùa thu tôi muốn gì sẽ được nấy. Lòng tôi dửng dưng, không buồn cũng không vui khi nghe các bạn nói thế.

Nhưng sau này nghiệm lại hình như đúng y như vậy. Tôi hơi bâng khuâng tự hỏi: “Ngẫu nhiên chăng?”.

Sau khi ra trường, về nhà tôi bị bệnh gần cả tháng, có lẽ vì áp lực học hành quá nhiều. Vì tôi tự ý chọn môn Triết học nên tôi phải gắng sức để ra trường cho bằng được. Sau khi khỏi bệnh tôi đi tìm việc làm. Tôi liên hệ với các thầy của mình. Vì thế tôi được biết:

- Nha Khảo Cổ Sài Gòn đang cần một cử nhân Triết, thuộc Triết Đông càng tốt.
- Trung tâm học liệu Sài Gòn cũng đang cần một cử nhân Triết.
- Bộ Xã hội được nước Đức tài trợ, lập trung tâm nghiên cứu tâm lý Thanh Thiếu Niên Phạm Pháp cũng cần người có cử nhân.

Trước tiên tôi đến Bộ Giáo Dục, xin gặp bà Đinh Thị Thu Ba. Tôi trình bày với bà tôi muốn đi dạy học. Bà bảo tôi về nhà đợi ít hôm. Mấy hôm sau tôi đến nhắc bà về sự vụ lệnh. Bà đưa cho tôi sự vụ lệnh đi dạy ở Phú Hòa Đông. Vì tôi tưởng nhầm là trường An Mỹ nên

tôi nhận. Khi đến trường An Mỹ trình diện Ban Giám Hiệu, họ bảo tôi sự vụ lệnh này cử đi Phú Hòa Đông.

Thấy xa xôi, phải qua một con đò, mà tôi không biết bơi nên tôi gặp bà Thu Ba để trả sự vụ lệnh. Bà ấy căn nhắc: “Vì cô tốt nghiệp cử nhân nên tôi mới ưu tiên cho cô. Vậy mà cô còn đòi trả sự vụ lệnh. Nhiều người muốn về đây tôi không giải quyết. Tôi ưu tiên dành cho cô vì cô là phái nữ. Sao cô lại không nhận. Chỗ nhà cô băng qua sông đi một lúc thì tới trường. Cô nên nhận đi. Trả sự vụ lệnh rồi mai mốt khó có sự vụ lệnh mới lắm”.

Lúc đó một trường tư thục mời tôi làm Hiệu trưởng nhưng tôi không thích. Và lại tôi đang chuẩn bị ký hợp đồng với người Đức. Bạn của thầy tôi, cũng là một giáo sư Triết. Tôi gọi là anh vì em trai của anh là bạn thân của anh tôi. Anh Phạm Ngọc Đánh có học bổng đi du học từ Đức về, dạy tiếng Đức, làm cố vấn cho Trung tâm Thủ Đức.

Trong lúc chờ đợi ký hợp đồng chính thức, tôi đi đến Viện Khảo Cổ, theo lời khuyên của thầy Nguyễn Ngọc Thọ. Tôi thấy không thích nơi này. Thầy bảo tôi hãy đến Trung tâm học liệu xem sao.

Ông Lê Thanh Hoàng Dân, đang làm ở đây cần một cử nhân Triết để thay thế cho ông. Hình như ông có ý định chuyển đến nơi khác tốt hơn nhiều thì phải. Tôi có liên hệ, trực tiếp gặp ông, nhưng cuối cùng tôi quyết định từ chối lời mời.

Về Bình Dương, lúc đó tôi đã làm ở Thủ Đức, tôi liên hệ với người cháu họ đang dạy nhạc ở Trung học Trịnh Hoài Đức. Tôi xin địa chỉ ông Hiệu trưởng, lúc bấy giờ (Ông Nguyễn Trí Lục). Cháu tôi cho địa chỉ xong, hỏi tôi có ý định làm gì. Tôi bảo để liên lạc chớ để làm chi. Nó hết hồn năn nỉ tôi đừng xuống Phú Nhuận. Ông cụ khó lắm, giống như ông Bảy nhà mình. Tôi mặc kệ nó nói gì. Tôi nghĩ mình cần việc, phải trực tiếp gặp để nói chuyện rõ ràng.

Đến Phú Nhuận, quả thật vậy, người tôi gặp là ông cụ. Tôi có trình bày cho ông cụ ý muốn của tôi. Tôi thấy ông cụ đâu có khó khăn gì như nó nói. Tôi xin phép ngồi đợi Hiệu trưởng một chút. Rồi tôi ra về.

Tôi cũng thỉnh thoảng đến Nha Trung học Sài Gòn. Tôi đến chơi với người bạn cùng xóm (ở Sài Gòn) đang làm thư ký ở đây.

Cuối cùng tôi cũng được về Trung học Trịnh Hoài Đức dạy với tư cách là tư nhân dạy giờ. Tôi quả thật rất may mắn!

Mấy tháng sau, văn phòng báo cho tôi biết chị Lương Thanh Kiệm tìm và muốn gặp tôi. Chị là vợ của ông Chánh án tỉnh Bình Dương đương thời. Chị nghỉ hộ sản, mới vào dạy lại. Chị muốn gặp tôi để biết mặt và cũng có ý cảm ơn tôi đã dạy thay chị lúc chị nghỉ hộ sản.

Từ đó về sau cho đến 1975, tôi “một kiếng hai huê” đi về. Hai bên tôi đều rất yêu thích và làm việc tận tình. Tính ra được 8 năm. Một khoảng thời gian không dài cũng không quá ngắn...

LÀM VIỆC Ở TRUNG TÂM GIÁO HÓA THANH THIẾU NIÊN PHẠM PHÁP

Trước khi về dạy ở Trung học Trịnh Hoài Đức, tôi đã được Bộ Xã Hội nhận và ký hợp đồng riêng với người Đức. Họ tài trợ cho Trung Tâm Giáo Hóa Thanh Thiếu Niên Phạm Pháp Thủ Đức. Chúng tôi lãnh lương cả 2 bên. Các nhân viên ký hợp đồng với Đức được 20% lương của Bộ Xã Hội và 80% lương của Đức. Các nhân viên chính thức của Bộ Xã Hội thì ngược lại. Họ lãnh 20% lương của Đức và 80% lương của Bộ Xã Hội – nếu tôi nhớ không nhầm.

Nhân viên ở đó khá đông. Trên hết có viên Quản đốc, kế đó là Phó Quản đốc, các cán sự xã hội, các trưởng xưởng, các cán bộ, ban đời sống...

Những người lớn tuổi nói chuyện với người Đức bằng tiếng Pháp. Giới trẻ nói bằng tiếng Anh. Tôi thấy hình như họ thích nghe tiếng Anh hơn. Tôi là nữ nhân viên độc nhất làm việc cho họ. Bên phía Đức cũng có một cô người Đức.

* Tìm hiểu về trung tâm cũ:

Trung tâm khá rộng lớn. Ở trong đó có trường học, các xưởng trại như xưởng máy, trại mộc, trại may, trại hớt tóc... nhà ăn, khu vực ban đời sống..., khu tập thể cho nhân viên.

Trường học, các xưởng trại và văn phòng của ban Quản đốc, và các nhân viên còn thô sơ, cũ kỹ.

Ban ngày các em được tự do đi lại. Ban đêm bị nhốt lại trong các phòng dài như tù nhân. Sáng đến các em ra xếp hàng theo nhóm đi đến trường học, đến xưởng mộc, xưởng máy, đến trại hớt tóc, đến trại may, phục vụ ở bếp. Một số sẽ theo ban cấp dưỡng đi chợ để mua thức ăn.

Lúc mới đến, có lần tôi đã làm cho quản đốc và các cán bộ phải kinh hoàng. Buổi tối lúc tôi đi quan sát các phòng vì tôi hiếu kỳ muốn biết sinh hoạt của các em. Khi tôi đến trước một phòng, các em nài nỉ: “Cô mở cửa cho tụi em ra. Tụi em lấy cái này rồi vô liền”.

Tôi mở cửa, một vài em đi ra. Lúc đó các cán bộ giám sát đi bên ngoài thấy. Họ hoảng hồn xô các em vào phòng khóa cửa lại. Còn ông quản đốc nghe tin này vô cùng tức tối. Ông vô đầu bức tai, thiếu điều nhảy dựng lên. Ông sợ bọn trẻ leo tường trốn, ông phải chịu trách nhiệm vì các em là những kẻ phạm pháp đang bị giam giữ.

Tôi cũng phải một phen hoảng sợ vì thấy hành động giận dữ của ông quản đốc. Sở dĩ tôi thả các em ra vì tôi thấy tội nghiệp và vì nghĩ rằng cho ra một chút rồi cho vào phòng ngay sẽ không sao.

* Ở lại trung tâm:

Tôi thường xuyên di chuyển từ Bình Dương đến Sài Gòn khi có công tác liên hệ ở Sài Gòn. Sáng hôm sau từ Sài Gòn lên Thủ Đức. Trưa lại đón xe ra chợ Thủ Đức để đi xe đò về Bình Dương dạy học. Mỗi ngày phải di chuyển nơi này đến nơi khác như vậy làm tôi muốn phát sốt luôn.

Do vậy lúc đầu tôi ở chung với các chị em trong khu tập thể. Sau bác ba Tây là trưởng xưởng máy có nhà riêng trong trung tâm mời tôi đến nhà bác ở cho có không khí gia đình ấm áp. Bác nói: “Cô đừng ngại, chỉ thêm một cái chén, một đôi đũa thôi”. Hai bác có 4 người con gái và 3 con trai. Chị lớn nhất làm ở Pháp Á Ngân hàng. Anh kế làm ăn ở miền Trung. Còn lại các em đang đi học. Thêm hai bác nữa là 9 người, tính cả tôi là 10 người. Nhưng thật sự chỉ có 9 người ở nhà này.

Nhờ vậy bác có dịp dạy cho tôi cách quản lý và biết rõ tâm lý của bọn trẻ. Bác đã làm việc ở đây lâu rồi và có nhiều uy tín cũng như kinh nghiệm. Thịnh thoảng tối nào rảnh bác bảo tôi theo bác đi một vòng xem các em sinh hoạt. Có lần bác và tôi đang đứng trao đổi công chuyện. Một nhân viên rầy la, phạt 1 em. Bác lại khuyên nhủ em và bảo em xin lỗi người nhân viên. Đồng thời bác cũng xin tha cho em.

Bác dạy tôi: “Cô thấy em nào bị rầy la hay bị phạt cô nên can thiệp để giúp nó. Nó sẽ cảm tình với cô. Sau này nó sẽ thật lòng giải bày tâm sự với cô...”

Bác chu đáo tỉ mỉ dạy tôi từng chút một. Bác gái chủ yếu lo cái ăn cho cả nhà. Gia đình bác đã giúp đỡ tôi rất nhiều, cho tôi bầu không khí gia đình ấm cúng...

Cùng con dâu và các con của bác Ba Tây

* Được đào tạo thêm:

Lần lượt cả trung tâm chúng tôi được đào tạo thêm. Hai anh em sinh đôi ở Sài Gòn rất giỏi về sinh hoạt tập thể được mời lên để dạy các trò chơi tập thể. Nếu rảnh rang chúng tôi đến xem để học hỏi.

Chúng tôi được dạy cách xếp hình bằng giấy theo kiểu Nhật. Lúc đó phong trào này đang thịnh hành. Cũng có người đến dạy chúng tôi cách làm những đồ thủ công bằng gỗ, bằng gạo dừa...

Những môn học này dùng để phục vụ cho việc tìm hiểu các em. Các em thích học môn nào, chúng tôi dạy môn đó. Trong lúc cùng làm, trò chuyện tôi có dịp tìm hiểu rõ những góc ngách trong tâm hồn các em. Từ đó tìm ra biện pháp giáo dục thích hợp. Nói đơn giản là như vậy. Chứ thật ra khó mà biết một cách chính xác các em cảm nghĩ gì. Các em rất khôn lanh, ma mãnh, cảnh giác cao nên không dễ gì biết rõ tâm tình của các em.

Chúng tôi cũng được học thêm với các thầy Trần Văn Quế, thầy Lý Chánh Trung (Trung Lý)... Lúc ở Văn Khoa tôi không được học với thầy Trung. Khi lên làm ở đây tôi mới được học. Tôi cũng đi nhờ xe của thầy mấy lần ra chợ Thủ Đức để về Bình Dương. Tôi rất thích nói chuyện với thầy. Thầy cũng từng du học Pháp. Thầy tôi, ông Nguyễn Ngọc Thọ cũng được mời lên đây làm việc một thời gian.

Người Đức muốn phổ biến văn hóa của họ nên mở lớp dạy tiếng Đức cho các công nhân viên vào mấy buổi chiều trong tuần. Tôi thỉnh thoảng tham dự được một số giờ. Vì công việc tôi phải di chuyển thường xuyên nên cuối cùng tôi phải nghỉ, không học nữa.

* Công việc làm của tôi:

Lúc mới công tác ở đây, tôi có một thời gian để làm quen với công việc, với trung tâm, với môi trường sống với các công nhân viên cùng làm và với các em. Lúc này chủ yếu làm một buổi.

Tôi thường có những công tác giao dịch bên ngoài. Giờ giấc không bắt buộc phải 8 tiếng như các nhân viên thuộc Bộ Xã Hội. Vì thế tôi có thể về Trịnh Hoài Đức dạy thêm vào các buổi chiều.

Người Đức giao cho tôi một số sách viết về tâm lý thanh thiếu niên bình thường bằng tiếng Anh. Tôi đọc kỹ các sách này rồi tóm tắt lại cũng bằng tiếng Anh. Dựa vào đó có thể đối chiếu được sự khác biệt giữa trẻ em bình thường và trẻ em phạm tội. Tôi có thể mang về nhà làm, miễn là công việc trôi chảy.

Công tác đọc sách tâm lý và tóm tắt hoàn thành, tôi giao lại cho người Đức.

Vì trung tâm chưa có thư viện để phục vụ việc đọc cho các em, tôi được yêu cầu lập danh sách các đầu sách phù hợp từng loại tuổi. Tôi nghiên cứu và lập xong danh sách cần mua. Tôi liên hệ một vài thư viện ở Sài Gòn như Thư Viện Quốc Gia... để tìm hiểu cách sắp xếp, điều hành. Nhưng sau đó không biết vì lý do gì việc này tạm ngưng lại. Tôi rất lấy làm tiếc vì mất cơ hội thử sức mình trong lĩnh vực mới này.

Lúc chưa quen với các em, tôi bắt đầu quan sát các em từ trường học. Những em còn đang đi học nhỏ tuổi, dễ bắt chuyện. Trong lúc các em chờ giờ vào lớp và lúc ra chơi, tôi đến nói chuyện. Đúng là với các em nhỏ tương đối dễ tiếp xúc. Các em không thích người Đức và ngay cả những nhân viên làm việc cho Đức. Các em e ngại không biết họ đến đây để làm gì, nên dè dặt đối với tôi.

Nhờ tôi quen bác ba Tây, sau đó ở nhờ nhà bác, công việc quan sát và tìm hiểu các em thuận lợi hơn nhiều. Bọn trẻ ở xưởng máy rất thương mến và vâng lời bác ba.

Từ trường học tôi bắt đầu tiếp tục làm quen các em ở xưởng máy. Nơi này hơi khó, vì tôi không biết gì về máy móc, đôi khi tôi không biết mở lời thế nào. Tôi giải quyết bằng cách xem bác ba dạy các em. Rồi tôi cũng biết chút đỉnh. Tôi đứng kế bên bác để nghe bác giải thích cho các em và ngầm quan sát tìm hiểu tính cách của từng em một.

Mỗi khi bác ba thấy tôi vào xưởng máy bác chào tôi và bảo các em cũng phải chào tôi. Làm khách nhiều lần như vậy, sự hiện diện của tôi ở xưởng máy trở thành quen thuộc.

Các em là trẻ bụi đời phạm tội nên rất thông minh, nhanh nhạy, tinh quái, biến trá... Tay mơ khó mà nói chuyện và làm quen được. Muốn được các em nói chuyện, giải bày nỗi lòng của mình phải qua thời gian dài lâu quan sát tìm hiểu và đặc biệt phải được các em yêu mến và tin cậy.

So với các cán sự, các nữ cán bộ đã làm việc rất lâu ở đây tôi còn thua xa về bề dày kinh nghiệm. Họ thân với các em, được đọc những gì các em viết và nghe những gì các em tâm sự. Tôi cố gắng làm quen, chơi thân với họ. Tôi hy vọng nhờ thấy như vậy các em sẽ tin cậy tôi hơn, có thiện cảm với tôi từ từ... để tôi có thể hoàn thành nhiệm vụ của mình.

* Nghĩ về các em:

Trung tâm được Đức tài trợ xây rất đẹp. Thường mỗi góc nhà chứa các em theo số lẻ để giúp các em tránh được tình trạng đông tĩnh luyến ái.

Bắt đầu từ lúc các em chuyển qua nhà mới, được tự do ra vào. Buổi tối các em không còn bị nhốt nữa. Các em được đối xử có tình người hơn nhiều...

Các nhân viên người Đức rất nhiệt tình giúp đỡ các em bao tập vở... Làm những việc mà các em không làm được một cách ân cần. Họ chơi đùa, đánh banh hoặc đá bóng với các em. Lần lần các em bớt kỳ thị họ. Tuy họ giúp các em những việc nhỏ thôi, nhưng tôi chắc các em phải cảm động và lòng ấm áp hơn.

Hoàn cảnh gia đình các em rất đáng thương: cha mẹ ly thân, ly dị, say xỉn, bài bạc, đê đóm, trộm cắp, đánh nhau, chửi nhau, sống bất cần đời... đối xử tệ bạc với các em... đã làm ảnh hưởng đến các em rất nhiều. Rồi xã hội... cũng ảnh hưởng không nhỏ đến các em...

Trong số các em, cũng có nhiều em thuộc gia đình giàu có, có địa vị trong xã hội. Vì gia đình quá nuông chiều nên các em trở nên hư hỏng, xì ke, ma túy... dẫn đến phạm tội. Các em tâm sự nêu ngày xưa gia đình (ba, mẹ, ông, bà...) cho em một tát tai chắc các em không hư hỏng như ngày nay.

Sau 1975, tôi áp dụng biện pháp này với một em học sinh, nhưng chỉ để dọa thôi. Ba má em là học trò cũ của tôi. Nhà rất giàu có, tạo mọi điều kiện cho em học. Môn tiếng Anh do giáo viên người nước ngoài đến tận nhà dạy, nhưng chẳng có chút kết quả nào. Các bạn của ba má em bảo đem em đến cho tôi dạy.

Em không quậy phá gì, nhưng mặt lúc nào cũng lảm lảm li li. Hễ tôi đến gần em, em gằm mặt xuống. Tôi bảo em chép bài. Lúc tôi quay trở lại thấy em mới viết có một hàng. Toàn bộ các chữ trong hàng dính lại hết. Đầu câu không hoa, cuối câu không dấu chấm. Cả đời dạy học của tôi, đây là lần đầu tôi trải nghiệm việc này. Tôi hỏi em: “Sao viết kỳ vậy?” – Em yên lặng không nói gì hết, như thách thức tôi.

Tôi quyết định để bàn tay phải tôi gần gò má trái của em và nói một cách nghiêm túc: “Em có tin tôi sẽ tát em một cái không?”. Nghe tôi nói vậy, mặt em xanh dờn. Đưa em gái ngồi cạnh em cũng vậy. Nói xong tôi bỏ đi. Một lúc lâu tôi trở lại. Em chép bài đang hoảng. Từ đó trở đi vô lớp em học hành siêng năng, không phải để tôi nhắc nhở nữa.

...Tôi thấy các em ở trung tâm có nghĩa khí, đạo lý của riêng mình. Dù chỉ là “đạo lý giang hồ”. Bị bắt không khai, không làm ảnh hưởng đến anh em cùng nhóm. Các em rất biết giữ chữ tín, giúp đỡ nhau, bênh vực nhau, yêu thương nhau. Không phải các em đều xấu, dù bị phạm tội và bị bắt giữ. Các em cũng có tình cảm, cũng có những điểm tốt như bất cứ thanh thiếu niên nào ngoài đời. Chẳng qua là do hoàn cảnh gia đình. Vì thế tôi không hề coi thường các em. Nếu được giáo dục tốt, đúng cách, có điều kiện sống các em sẽ là những thanh thiếu niên đang hoàng, rất có ích cho xã hội.

Tuy các em ở trung tâm nhưng tình hình bên ngoài các em nắm khá rõ. Ban đầu tôi không biết tại sao. Khi tiếp xúc với nhà bếp tôi mới biết. Ở nhà bếp có một số em xuống phụ giúp, cùng đi chợ mua thức ăn với các nhân viên. Tin tức lan truyền từ đó.

Việc người Đức tài trợ xây nhà, chăm sóc, giáo dục các em theo lối mới, không giam giữ như tù nhân làm tôi thấy lòng mình nhẹ nhõm. Tôi nghĩ đối xử nhân ái giữa người với người bao giờ cũng là biện pháp tốt nhất để giáo dục...

DAY HỌC TẠI TRƯỜNG TRUNG HỌC TRỊNH HOÀI ĐỨC

Lúc mới về trường Trịnh Hoài Đức, tôi chỉ dạy một ít giờ nên hiếm khi gặp các đồng nghiệp đầy đủ. Hình như giáo sư đệ nhất cấp (dạy từ lớp 6 đến lớp 9) phải dạy 18 giờ 1 tuần. Giáo sư đệ nhị cấp chỉ phải dạy 15 tiếng, ở các lớp 10, 11 và 12. Còn hội họp, rất ít

khi. Các giáo sư, chủ yếu là nam giáo sư dạy thêm ở các trường tư thục rất nhiều. Đời sống kinh tế do đó rất thoải mái.

* Giao tiếp với những người có liên quan

Tôi chưa bao giờ làm giáo sư hướng dẫn nên tôi không có đệ tử riêng của mình. Tuy vậy đôi khi các em cũng mời tôi đi chơi, đi cắm trại do các em tổ chức... Vậy mà tôi cũng có một cuốn album nhỏ về những kỷ niệm xưa. Các hình này do các em chụp và tặng tôi. Đó là kỷ niệm quý giá. Tôi cũng còn nhiều thiệp chúc Tết của các em...

Khi dạy ở trường Nam, buổi trưa từ Thủ Đức qua, tôi ghé ăn ở một vài quán gần trường. Sau này, khi hai bác Trầm mở quán trong trường, tôi ăn ở đó. Bác Trầm gái nấu canh chua thơm cá lóc rất ngon. Lúc dạy ở trường Nữ tôi thường ghé quán Mỹ Liên. Tôi chỉ ăn nhiều lắm là 3 cuốn bì cuốn, hoặc một đĩa bánh bèo. Không hiểu sao lúc đó tôi ăn quá ít mà vẫn sống được. Là khách hàng thường xuyên nên tôi hay nói chuyện với bác gái chủ quán. Mỗi thâm tình đó vẫn còn kéo dài cho đến tận ngày nay.

Tôi thân với chị Hương. Tôi rất có cảm tình với chị ngay từ đầu, khi mới về trường. Chị là người dịu dàng, rất tử tế. Thỉnh thoảng tôi xuống nhà chị chơi, ăn uống cùng nhau. Chúng tôi hay đi chùa Thiện Chơn ở Búng. Đó là chùa của nhà chị.

Ba tôi đôi lần cùng bạn đến biệt thự Kỳ Hương chơi. Sau này tôi nghe chị Hương kể: “Bác trai nói Tâm cứng đầu lắm. Từ khi Tâm chơi với mình, ít cứng đầu hơn nên bác rất yên tâm”.

Có tiệc đãi ở Bình Triệu Quán, vào buổi chiều, để chia tay giáo sư nào đó, tôi không nhớ rõ. Tôi lại, tôi cùng chị Hương về nhà chị Kỳ (chị của chị Hương) qua đêm.

Lần đầu tiên tôi gặp và biết anh Phúc chính thức là cùng dự tiệc ở một quán dưới bờ sông Bạch Đằng, Bình Dương. Hôm đó tôi đang ở nhà, anh Phạm Ngọc Đảnh từ Sài Gòn lên. Không biết làm cách nào anh tìm được nhà tôi. Tôi rất ngạc nhiên khi thấy anh đứng cạnh chiếc Lambretta trước cửa nhà. Anh vào xin phép ba tôi cho tôi đi dự tiệc. Anh bảo tôi xuống quán ở bờ sông. Anh đợi tôi ở đó. Tôi hỏi tiệc ai đãi, anh không trả lời, chỉ cười cười. Anh muốn dành cho tôi sự bất ngờ.

Khi đến nơi tôi chung hứng. Toàn là phái nam, chỉ có tôi là nữ. Có lẽ anh muốn giới thiệu để tôi quen với các anh trong trường. Bữa tiệc này do anh Lê Tấn Lộc chiêu đãi, mừng lên chức thì phải. Mọi người đều ngạc nhiên không biết sao tôi quen với anh Đảnh.

Anh Lộc bảo tôi ngồi cạnh anh Phúc. Vì chỉ có tôi là phái nữ nên anh Phúc ân cần tiếp chuyện. Thấy chúng tôi trò chuyện, anh Lộc đùa: “Thôi ăn đi các nhà triết học. Các nhà triết học cũng phải ăn chứ!”.

Từ đó chúng tôi như là người nhà của nhau. Anh Đảnh muốn tôi quen thân với các anh để dễ dàng cùng nhau làm việc. Anh thật chu đáo.

* Học thêm các môn học khác

Trong dịp nghỉ hè, có lần tôi xuống Cần Thơ để thăm bạn bè cũ cùng học Đại học Văn Khoa ngày xưa. Ông anh tôi dạy học tại Trung học Phan Thanh Giản.

Anh tôi học khóa kế toán, đánh máy, sửa máy chữ với các giáo sư khác tại Đại học Cần Thơ. Đó là khóa Tu nghiệp Giáo dục Doanh thương tổ chức tại Đại học Sư phạm Cần Thơ từ 26.08.1970 đến 22 tháng 9 năm 1970. Tôi xin vào học và cuối khóa cũng được nhận chứng chỉ với danh nghĩa là giáo sư của trường Trung học Trịnh Hoài Đức Bình Dương.

Có thời gian rảnh rỗi, tôi đến trường tiểu học Nữ Châu Thành do bà Đốc Phan làm hiệu trưởng để học Nữ công Gia Chánh. Cô Sáu Hoa (chị vợ của nhà sĩ Chương) và chị Trương Thị Liên, chị của Louis và Pierre, học trường Nguyễn Trãi cùng tôi khi xưa, dạy ở đây.

Tôi không thích nữ công gia chánh lắm, nhưng vẫn đến học, chỉ vì muốn biết thêm một thứ mới lạ. Lần đầu tiên tới học, chị Liên bảo: “Bây giờ em lấy miếng vải may một hàng mũi tới”. Tôi ngần ngại không biết may mũi tới là may như thế nào. Trước đó ở Nguyễn Trãi tôi học được những gì mà giờ tôi không nhớ. Chị Liên chỉ tôi mới biết thế nào là may mũi tới...

Ở trường tiểu học này, tôi học may vá, thêu thùa, nấu các thức ăn Tây và ta, làm bánh mứt... Sau đó tôi còn học nấu ăn và làm bánh với cô Đào. Cô Đào nổi tiếng về bánh trái lúc bấy giờ. Cô cũng có cửa tiệm riêng sau dãy phố làng...

Tôi thường lên văn phòng chơi với chị Cạng, chị Tiết, chị Xuân... Tôi hay xem các công văn đến. Thấy có công văn thông báo nhà trường cử người đi học trong kỳ hè. Mỗi tỉnh chỉ cử 1 người. Tôi nói với anh Phúc (Hiệu trưởng) cử tôi đi học khóa này. Nghỉ hè tôi xuống Sài Gòn học. Khóa này dạy cắm hoa kiểu Nhật, do 1 giáo sư du học từ Nhật về phụ trách. Lớp cũng dạy nữ công gia chánh, làm các thứ bánh Tây và ta, nấu các món ăn đặc biệt. Một giáo sư du học từ Mỹ về dạy cách nhận dạng các loại vải vóc xem chúng được làm bằng chất liệu gì...

Đó là khóa Hội thảo về kinh tế gia đình do Bộ Văn Hóa Giáo dục và Thanh niên tổ chức ở Sài Gòn từ 20.7.1974 đến 07.8.1974.

Sau khi học các khóa này, tôi quyết định học tiếp môn vẽ. Tôi đến trường Mỹ thuật Công nghiệp (bây giờ tên là Mỹ Thuật – Văn Hóa) ở bờ sông Bạch Đằng xin học dự thính. Tôi gặp anh Phạm Vĩnh Khương, dạy ở Trịnh Hoài Đức và Mỹ thuật công nghiệp, xin được học với anh. Anh đồng ý. Thế là tôi thành học trò của anh.

Được vài tháng, đến ngày 30.4.1975, tôi vẫn tiếp tục học thêm ít lâu. Hiệu trưởng mới nói chỉ nhận những học sinh chuyên nghiệp. Thế là tôi phải nghỉ học ở đây.

Chị Hiệp cũng dạy ở Mỹ Thuật Công Nghiệp bảo tôi dạy đứa con lai của chị tiếng Anh. Chị sẽ dạy tôi học vẽ. Tôi học với chị. Nhưng sau vì bận rộn quá nên cuối cùng tôi bỏ luôn, không học được nữa.

Khi muốn học bơi, tôi đến hồ bơi ở trước Nhà thờ Bình Dương để quan sát. Tôi không học. Tôi đến Nhà thờ Bình Dương để xem các em học nhu đạo. Thấy các em quật nhau tôi sợ nên cũng không học. Tôi có đến chỗ dạy Vovinam. Hình như là ở bờ sông Bạch Đằng, từ dưới chợ cá bên trái đi lên gần Miếu Từ Trật. Tôi cũng không thích học.

Thế là cả đời tôi không bao giờ biết bơi và biết võ thuật.

* Đi chấm thi

Đến các kỳ thi, chúng tôi được cử về Sài Gòn để chấm thi. Mỗi lần đi chấm thi tôi được rất nhiều tiền: công tác phí, tiền chấm thi... Được cử đi học cũng vậy, rất nhiều tiền.

Ăn hàng, ăn quán đối với tôi là chuyện thường tình. Chẳng hạn từ Chợ Lớn tôi phải đến trường Hồ Ngọc Cẩn ở Bà Chiểu chấm thi. Buổi trưa phải ăn bên ngoài rồi về trường thi nghỉ ngơi. Sau đó chấm tiếp, đến chiều mới về nhà ở Chợ Lớn. Khi chưa dạy Triết, chấm thi ít vất vả hơn. Bắt đầu dạy Triết mới được cử đi chấm Triết.

Học ở Văn Khoa, các giờ học để lấy chứng chỉ Triết, rất thoải mái vì ít sinh viên. Những người học Triết đa số đều lớn tuổi. Họ vừa đi học vừa đi làm nên ít có thời giờ vào giảng đường.

Đặc biệt các sinh viên Triết sống theo 2 thái cực khác nhau. Một là diện ngất trời, hai là ăn mặc rất đơn giản. Tôi luôn thấy có sự trái ngược này.

Khi đi chấm thi Triết, chúng tôi rất buồn tẻ vì đa số là các nam giáo sư. Đang chấm nữa chùng tự nhiên họ nghỉ, lấy ống pip ra hút. Khói mịt mù. Chúng tôi thường chỉ có 2 người nữ, phải đi ra ngoài hành lang đứng. Khi họ hút ống pip và bàn luận đã đời rồi chúng tôi mới dám vào phòng.

Các chánh và phó chủ khảo thấy các môn khác đã chấm xong, môn Triết chưa xong nên phải chạy lên chạy xuống nhắc nhở một cách nhẹ nhàng. Họ mà cứ ỳ ra đó làm sao ráp phách, vô điểm kịp ngày quy định.

Tôi không hiểu tại sao ngày xưa tôi đi học đủ thứ như vậy, hết thứ này đến thứ kia. Rốt cuộc sau này không có bằng cấp nào được chính thức sử dụng.

Sau 1975 cho đến nay tôi dạy môn học mà tôi không có bằng cấp, nhưng dạy rất có kết quả, rất thành công. Nghĩ cũng kỳ thật!

Tuy nói vậy, tôi cũng phải thừa nhận tất cả các thứ mà tôi học đều hỗ trợ lẫn nhau, hoặc trực tiếp hoặc gián tiếp. Không môn học nào là thừa mứa, không giúp ích được gì.

GIAI ĐOẠN CHUYỂN TIẾP ...!

30/4/1975, 1 ngày đáng nhớ, có lẽ cả trong lịch sử, cũng như mỗi con người ở Miền Nam ...!

Trước đó mấy ngày, tôi từ Sài Gòn trở về Bình Dương.

Ngồi trên xe lô, nghe bom đạn từ hướng Biên Hoà nổ ì ầm....

Rồi từ đó, tôi rời Trung Tâm Thủ Đức, không lời từ biệt !

Coi như mất cả lương bổng cả 2 bên Hắc và Bạch !

Nghe lệnh ở đâu thì ở yên đó !

Lúc lên trình diện ở Ty Tiểu Học. Sau này là Ty Giáo Dục, 1 thời gian.

Sao hôm nay, thiên hạ ăn mặc khiêm tốn quá !

Giống như dân “ nhà quê, nhà mùa “.

Áo màu tối. Chụp trên đầu nón cũ.

Nhìn nhau không dám nhìn kỹ. Nhớ nó” nằm vùng khai ra mình “ gì.gì ..., thì mệt nghỉ ...!

Mình ăn mặc bình thường, chẳng giống ai.

Còn móng tay, móng chân vẫn để dài.

Nhưng tôi ít khi sơn, nên không bị “ để ý “ nhiều.

Nghĩ thầm : Sao tự nhiên “ vô sản hoá “ hết vậy cả !

Còn bị hù, phải cắt móng tay, móng chân hết nha v.v...

Gì ghê vậy ?!

Đó là tôi nghĩ thầm thôi.

Khi qua lại được rồi, tôi xuống Trường Trung Học Trịnh Hoài Đức trình diện.

Lại bị “ hù “ nữa. Mau về cởi bỏ quần bó ống, nhưt là quần ống loe đi nghe.

Coi chừng bị bắt đứng lại, rọc ống quần đó nha !

Tôi cứ tỉnh bơ như không.

Lẽ nào “ giải phóng “ là giải phóng tất cả về mọi mặt, ăn uống, ăn mặc ...

Sao tôi phải tin chớ !

Chúng tôi đang ở trước Văn Phòng Trung học Trịnh Hoài Đức.
Nghe tin tức “ nhanh “. Hiệu trưởng hình như đang bàn giao với “ bên kia “.
Lúc sau, một người mặc quân phục, đội nón cối ra.
Người ta lại “ xì xào “, chỉ đủ nghe thôi.
Đó là Ông Bảy Vinh đang tiếp thu cơ sở trường học.
Nghe loan truyền tin “ nóng nhất “, Bảy Vinh là bạn học ngày xưa của ông Phúc, Hiệu trưởng cũ, đã học Khoá 1 Trung học Trịnh Hoài Đức ...
Ông Phúc cũng là con của liệt sĩ đó !
Oai quá nha ...
Không biết có phải tất cả đều đúng không ...?
Tôi xin kể tiếp ...
Đáng lẽ, những chuyện này không cần thiết phải kể , nhưng không kể thì hơi thiếu.
Chị Lý, giáo sư Sử Địa, vợ của 1 bác sĩ, là dân di cư từ miền Bắc vô.
Chị đang lo lắng lắm, lắm la lắm lét nhìn vào trong cửa Văn Phòng trường.
Tôi chỉ nói đùa thôi.
- Hình như chị ở miền Bắc di cư lúc xưa phải không ?
- Đúng rồi, em từ miền Bắc di cư vào.
Tôi nhìn chị, cười cười, rồi nói :
- Ở miền Bắc thì phải về miền Bắc ... Ở đâu về đó.!
- Vậy sao ? Đi bằng gì. Giờ có xe cộ gì đâu ...
Tôi tức cười, nhưng không dám cười, trêu tiếp :
- Thì ở đâu cứ đi bộ về đó thôi !
Nói xong, tôi nhìn phản ứng của chị.
Trời đất ơi ! Chị tưởng thiệt, bắt đầu khóc.
Tôi sợ chị la tướng lên, bù lu bù loa thì khổ.
Bèn năn nỉ chị hết lời, chị mới từ từ nín !
Báo hại, tôi phải “ xanh máu mặt “.
Gheo chọc chi không biết nữa.
Từ đó về sau, gặp chị tôi né ...!
Rồi sau đó, tôi “ quên “ chị luôn.
Không biết bây giờ chị ở đâu
Chắc thỉnh thoảng nhớ lại chuyện “ trêu chọc “ của tôi ngày xưa ...
Mà biết đâu, nhờ vậy chị sẽ luôn nhớ kỷ niệm đã có với tôi !

TIẾP TỤC DẠY LỚP 11 ...! (Ở TRUNG HỌC TRỊNH HOÀI ĐỨC XƯA)

Khi trường Trịnh Hoài Đức mở cửa lại, tôi được phân công dạy tiếp lớp 11, nhưng là môn Quốc văn.
Lúc đó, Trường Ban Điều Hành, tức là Hiệu trưởng xưa, gọi theo tên mới.
Chắc có lẽ, cái cũ bỏ đi, lấy cái mới cho phù hợp ..., trong giai đoạn mới.
Chỉ nhớ, một hôm, đã “ được mời khéo “, “ chỉnh sửa “ những gì chưa hợp lý, khi dạy ở lớp của tôi. Không phải là để “ kiểm điểm “.
Vài anh mời tôi nói chuyện cùng nhau.
Một lúc sau, một anh nói, đại khái, khi ra đề Văn, cô nên nói rõ thời điểm.
Nhớ lại, tôi đã ra đề Văn về Từ Hải :

“ Đọc ngang nào biết trên đầu có ai ...!”

Hiểu rồi ! Hiểu rồi ! Khi ra đề Văn này, cô nên ra xuất xứ rõ ràng, vào lúc nào, của thời kỳ nào ...

Một lúc sau, một anh vừa cười, vừa nói :

- Cô hãy dạy lại học trò của cô ... Một số em đã thẳng thừng nói với chúng tôi. Các em nói không ưa gì chế độ tư bản, cũng chẳng thích gì chế độ cộng sản ...

Trời đất ! Tôi chưa từng được nghe các em nói như thế . Đây là lần đầu tiên !

Tôi bảo, các anh muốn sao thì cứ vậy mà dạy bảo chúng.

Nhưng các anh đề đạt ý, cô là cô giáo xưa nay của các em . Cô nói chúng sẽ nghe theo. ...

Tôi chỉ yên lặng không nói tiếp gì.

Tôi biết, theo lời người ta nói, không biết đúng hay sai.

Các ông trên tỉnh, ông nào cũng biết lý lịch cô, vì cô là giáo sư nữ dạy Triết duy nhất ở Trung học Trịnh Hoài Đức.

Tôi nghĩ, biết thì biết, có sao đâu ?

Được phân công cho lớp tôi chủ nhiệm một mảnh đất nhỏ để học lao động chân tay.

Các em “ tài lanh tài lợi “ bảo để các em lo.

Biết tôi thích bông Hồng.

Các em trồng bông Hồng.

Kết quả chết trụi lụi hết.

Chỉ còn 1 cây duy nhất với 1 bông Hồng to, đỏ thắm tốt tươi, trên 1 mảnh đất trắng, trống lờ, trống lóc ...

Bị đem ra Hội đồng nhà trường “ rút kinh nghiệm “ v.v...

Bông Hồng đâu có ăn uống gì được !

Mọi người trong Hội đồng nhà trường có vẻ e ngại cho tôi, nhìn tôi.

Nhưng tôi cứ tỉnh bơ, tự nhiên như thường thôi.

Đến ngày lễ gì đó, không nhớ rõ ...

Trên tỉnh, các “ anh lớn “ sẽ xuống tham dự cùng .

Tôi được Trưởng Ban Điều hành chiếu cố, phân công làm xướng ngôn viên.

Chẳng những tôi chung hứng, mà các vị giáo sư khác cũng ngạc nhiên, nhưng chỉ lặng im nhìn tôi.

Từ chối không được.

Trưởng Ban Điều Hành nói với cô phụ tá :

- Tôi chắc chắn là chị Tâm làm được.!

Đã được “ vinh dự chỉ định “, phải nhận phần hành thôi.

Tôi nói “ thông “ thêm 1 câu với Trưởng Ban Điều Hành : Có gì tôi không chịu trách nhiệm ...!

Mà nhớ, xưa nay, hình như xướng ngôn viên toàn là nam nhân lãnh thôi.

Bây giờ, nam nữ bình quyền rồi ... Tôi nghĩ thầm thế ...

Buổi lễ rất trang nghiêm, đầy khí thế.

Các anh lớn xuống nên học sinh rất nghiêm túc, lặng yên nghe.

Từ đầu đến cuối, tôi thực hiện phần hành xem chừng “ được “ lắm.

Dĩ nhiên là “ mừng “ trong bụng.

Đến câu cuối cùng, thay vì nói “ Chủ Toạ Đoàn”, tôi phát âm mất chữ “ o “ trong chữ “ đoàn “ !

Các em học sinh bên dưới khán đài “ rúc rích “ cười, nhưng rất ít thôi.

Có lẽ các em do sợ bị phạt, nên im ngay.

Tôi, lúc đầu, hơi lúng túng, nhưng sau đó, kịp bình tĩnh trở lại, tiếp tục phần hành êm xuôi cho đến cuối.

Vậy là buổi lễ “ thành công tốt đẹp “ !

Tôi, trong tâm trạng, sẽ được Trưởng Ban Điều Hành “ mời “ nói chuyện riêng !

Nhưng may quá ! Không sao cả.

Có lẽ do tôi giao trước rồi mà ...

LÊN TY GIÁO DỤC, NHẬN CÔNG TÁC MỚI ...!

Rất nhiều giáo sư trước dạy môn Quốc văn chính quy, nhưng Sở Giáo dục không chọn.

Lại chỉ phân công cho tôi dạy môn Quốc văn để các em học sinh toàn Thị xã, chuẩn bị thi Tú Tài.

Lớp được mở ban đêm, ở tại Trường Tiểu học Nguyễn Du hiện nay.

Dạy gì bây giờ ? Có bài bản, sách vở gì đâu ...

Được giới thiệu lên Tuyên Huấn hay Tuyên Giáo gì đó, tôi nhớ không rõ tên.

Đã gặp ông Hai Định, ba của Đặng Ngọc Vân, sau này dạy cùng trường với tôi ở Thị xã, rồi cùng kiêm tra Phòng Giáo dục Lộc Ninh với nhau.

Ông bảo tôi xuống Ty Giáo dục, gặp Trưởng Ty sẽ được hướng dẫn.

Tôi gọi ông Hai Định là anh Hai, theo lối gọi phổ biến lúc bấy giờ.

Anh bảo, lúc dạy, không nên đề cập đến tôn giáo, vô thần, hữu thần ...

Tôi đang đứng ở cửa trước của Ty.

Một ông cao lớn, da không trắng, đi ra nhìn lom lom vào tôi.

Kỳ thiệt ! Sao ông nhìn mình như vậy ...

Hình như có vẻ kỳ thị gì ... gì ... đó !

Tôi nhìn lại ông, nhưng lặng thinh, không nói gì.

Ông hỏi tôi đi đâu.

Tôi trình bày cho ông rõ lý do.

Ông yên lặng đi trước vào Phòng làm việc của ông. Tôi đoán thế.

Ông lặng lẽ, chẳng nói với tôi tiếng nào.

Dĩ nhiên, tôi “ thừa thông minh “ để biết phải đi theo sau ông.

Tới nơi, ông cũng chẳng mời tôi ngồi, chẳng hỏi han gì.

Đương nhiên, tôi biết mình phải làm gì.

Tôi ngồi xuống ghé đối diện ông.

Bèn trình bày thêm, anh Hai Định bảo xuống đây v.v...

Ông buông ra 1 câu :

- Dạy “ Không có gì quý hơn độc lập tự do !”

Rồi thôi !

Xong ông nhìn tôi lom lom ...

Tôi hiểu chỉ có thể thôi. Nhưng chưa chịu rút về, còn hỏi thêm 1 câu ngoài đề.

- Nếu tôi thuê người làm công việc nhà để tôi đi công tác, tôi phải trả lương như thế nào ?

- Thì cô làm lương bao nhiêu, cô phải trả cho người ta bấy nhiêu ...!

Thiệt không biết nói sao.

Lúc đó, tôi đâu có đồng lương nào.

Còn đang “ ăn chực “ ở nhà mà ... Tiền gửi ngân hàng đã bốc khói hết rồi !

Nhưng tôi còn “ ngoan cố “ buông ra 1 câu, để thử xem ông nói sao.

- Vậy thì thôi. Chắc khỏi đi làm luôn.

Ông hơi lườm tôi 1 chút.

Không biết có phải vậy không. Hay là do lòng tôi tưởng tượng ra ...? !

Thôi, tới đây là kết thúc được rồi.

Bỗng ông nhìn chăm chăm vào cánh tay trần của tôi, đang đeo 1 chiếc đồng hồ màu trắng sáng long lanh ...

Không phải ông nhìn cánh tay tôi, mà chủ yếu là nhìn cái đồng hồ đang lấp la lấp lánh ... ở trên đó !

Chắc ông ngạc nhiên, không hiểu sao 1 con bé “ có vẻ tiểu tư sản “ như vậy mà được phân công cho dạy ... "Văn cách mạng".

Về sau, tôi mới hiểu ra, lý do tại sao ông có thái độ ít thân thiện với tôi như thế.

Sáng hôm đó, 1 nữ nhân viên của ông mặc 1 bộ đồ Tây màu trắng, ngắn tay, 2 cái túi trên ngực ..., giống y như tôi đang mặc, khi đến gặp ông.

Ông mới vừa la cô nhân viên sao ăn mặc như vậy.

Bộ đồ này, trước 75, là bộ đồ quân sự ...

Mới vừa từ phòng cô nhân viên ra, gặp ngay tôi đang đứng trước mặt.

Cũng mặc y chang bộ đồ quân sự như cô nhân viên ông đang mặc.

Bởi vậy mới bực !

Sau này, khi tôi còn khám bệnh ở Trung Cao, được gặp ông, tôi gọi ông là “ học trò rể “.

Ông lom lom nhìn tôi mà không nói gì.

Đến đây, tôi định chấm dứt bài viết, vì đã khá đầy đủ ý tứ thâm trầm.

Nhưng nếu không ghi câu chuyện tiếp theo này, tôi sẽ cảm thấy hơi thiếu quá ...!

Một lần, tôi có việc đến Ty Giáo dục, gặp ông.

Ông hỏi tôi, sao không mặc áo bà ba mà lại mặc đồ Tây.

Tôi không trả lời ngay, mà hỏi lại ông 1 câu, lẽ ra tôi không nên hỏi lại ... như thế .

- Sao ông không mặc áo bà ba, mà lại mặc đồ Tây ...?

- Áo bà ba tôi để ông già mặc ...

Tôi đáp lại tức thời, liền khi đó, chẳng nghĩ ngợi gì :

- Áo bà ba tôi để bà già mặc ...!

Vậy là “ huề “ nha !

Ông im ru bà rù ...

Nhưng có “ lừ mắt “ nhìn tôi 1 chút.

CHẤM THI TÚ TÀI Ở SÀI GÒN ...!

(NĂM 1976)

Sau khoá dạy “ Không có gì quý hơn độc lập tự do “ cho học sinh toàn Thị xã chuẩn bị đi thi Tú tài, tôi được cử đi chấm thi ở Sài Gòn.

Nhớ là tại Trường Võ Trường Toản ...

Lại phải xuống ở dưới Sài Gòn, để chấm thi.

Trước khi chấm thi, đương nhiên phải lập ra cái gọi là “ thang điểm “ để làm tiêu chuẩn.

2 bên mới và cũ bàn cãi nhau rất sôi nổi, không bên nào nhường bên nào.

Theo tôi hiểu, 1 bên yêu cầu phải có bao nhiêu mục được đề ra đầy đủ, được điểm tối đa.

1 bên không yêu cầu như vậy.

Vấn không phải là Toán ...!

Ban đầu còn ngòì ghế lịch sự.

Sau cùng, vô cùng sôi nổi, đều đứng lên hét, giơ tay múa chân, thật náo nhiệt .

Tôi không nghe được rõ hết họ đã nói, bàn luận gì ...
Đứng xa xa ra, nên nghe không rõ, câu được câu không.
Nhưng, may quá, cuối cùng, cũng tìm ra được đáp án, tiếng nói khá chung gì đó, tôi không rõ lắm !
Lúc đứng bên ngoài lề cuộc tranh luận này, tôi đã được nghe 1 anh giải thích rõ ràng.
Giáo viên cấp 1 hoàn toàn nghe theo lệnh trên.
Giáo viên cấp 2, thuộc loại “ 3 rọi “, không theo, chẳng chống lại, cứ lung chừng, ngã nghiêng ...
Giáo viên cấp 3, luôn có “ lập trường rõ ràng “, xác định cái gì cần chống thì chống, cái gì nên thuận theo thì thuận theo ...
À, ra là vậy !
Trước khi chấm, giám khảo phải nghe dặn tiếp.
Nếu có gì “ bất thường “, tạm dừng từ này, phải làm biên bản hết.
Trời ơi ! Có những câu khi đọc lên nghe cười muốn chết.
Một số các em không biết Việt Cộng là ai, Giải phóng quân là ai.
Đọc bài viết của các em, bắt cười xôn xao ... !
Chưa từng thấy bao giờ, trong đời mình, đi chấm thi mà phải làm “ quá tải “ biên bản các ý tưởng kỳ quái của thí sinh, như vậy ...
Cái gì ..., tương Bác Hồ đứng chỉ tay qua biên giới Việt Hoa có bảng ghi “ Không có gì quý hơn độc lập tự do “ ...
Tôi mới nghe chuyện này lần đầu !
Nhờ có “ Giải phóng quân “, nên Việt Cộng không còn pháo kích vào nhà dân v.v ...!
Chấm thi lần này, cảm thấy mệt còn hơn chấm Triết học ngày xưa.
Cứ thỉnh thoảng lại phải làm biên bản, tường trình mọi việc ...
Biên bản ơi là biên bản ...!
Sau khi chấm thi ở Sài Gòn về, ít lâu sau, tôi còn phải làm 1 công tác, mà thật ra, đó không phải là công tác của tôi xưa nay.
Kỷ niệm nhớ để đời !
Giáo sư Triết mà phải thao giảng bài Văn Cách mạng theo kiểu mới cho các giáo sư Quốc văn, đã tốt nghiệp Đại Học Sư Phạm chính quy.
Các vị giáo sư Quốc văn không phải không có khả năng dạy, nhưng chắc họ có lý do riêng để đùn đẩy cho tôi.
Tôi cũng hiểu chút chút mà ...!
Chẳng hay gì “ làm thầy “ người ngang ngửa với mình.
Có khi họ còn hơn mình về khía cạnh chuyên môn riêng của họ.
Tôi không nói ra, nhưng chắc các vị đã “ thấu hiểu “ và thầm cảm ơn tôi, vì cuối cùng tôi đã đồng ý thao giảng 1 tiết môn Văn Cách mạng mới toanh.
Tự biên tự diễn ... thoải mái.
Bây giờ, tôi là “ cô giáo “, còn họ là học trò “ lớn “, ngoan ngoãn ngồi chăm chú nghe.
Thật là 1 tiết thao giảng “ để đời “, “ đầy kỳ tích “ ...
Không dạy, nhưng phê bình là số 1 La Mã.
Tôi chỉ yên lặng ngồi nghe.
Nghĩ lại, giờ cũng còn “ buồn cười “ ...
Dẫu sao, mình cũng được 1 tiết làm giáo viên dạy họ ...!

CHUYỀN QUA DẠY PHÁP, ANH ...!

Sau khi chấm thi ở Sài Gòn về, tiếp đó là bắt đầu năm học mới.
Mọi người đều có quyết định đề trình diện, sẵn sàng cho năm học mới 76-77.
Một giáo sư không biết do đâu mà rõ tôi chưa có quyết định.
Khi gặp tôi ở Ty Giáo dục (là chỗ Ty Tiểu học cũ), đã nói :
- Chị cố gắng, không khéo sẽ không có quyết định ra lớp.
Cũng hơi kỳ lạ !
Ai cũng có quyết định, riêng tôi thì không.
Được mời lên Ty Giáo dục, gặp riêng Tổ chức.
Đặc biệt nha !
Tổ chức đề nghị tôi chuyển qua dạy Pháp văn.
Nếu đồng ý sẽ có quyết định liền.
Tôi trả lời, tôi muốn dạy Anh văn và yêu cầu quyết định của tôi là Anh văn thay vì Pháp văn.
Tổ chức đồng ý.
Nhưng tôi phải xuống dạy cấp 2.
Cấp 3 Thị xã đã đủ giáo viên ngoại ngữ rồi.
Nếu không, tôi phải đến Tân Uyên chẳng hạn mới được dạy cấp 3.
Đành xuống cấp 2 vậy ...!
Nhận quyết định về trình diện Phòng Giáo dục Thị xã.
Trình bày cho nhân viên tổ chức, tôi muốn được dạy theo quyết định của Ty Giáo dục lúc bấy giờ. Nhưng muốn dạy gần vì tôi không biết cỡi xe.
Tổ chức Phòng Giáo dục lúc bấy giờ trả lời.
Nếu cô dạy Anh văn, cô phải đi Phú Thọ.
Còn nếu dạy Pháp văn sẽ về Trường Phú Cường.
Sau này, có lớp Anh sẽ chuyển qua ...
Thế là về Phú Cường, dạy Pháp văn.
Một thời gian sau, lớp Anh thiếu người, được chuyển qua dạy Anh.
Các giáo viên cấp 1 có khả năng cũng được chuyển lên dạy Pháp văn cấp 2.
Lúc đó đang rất thiếu giáo viên Pháp văn.
Thời gian sau, Hiệu trưởng mới từ Sở Giáo dục chuyển về, thay Hiệu trưởng cũ.
Tôi trực tiếp gặp ông, đề nghị ông để tôi làm Thư ký hội đồng nhà trường.
Tôi không thích làm chủ nhiệm lớp, phải dẫn các em lao động chân tay ...
Ông chưa trả lời vội, nhưng lại có vẻ ngạc nhiên.
Đến ngày họp Hội đồng nhà trường, ông phân công tôi làm Thư ký hội đồng nhà trường.
Ai nấy đều ngạc nhiên.
Nghĩ rằng tôi chắc là thân nhân của ông Hiệu trưởng mới.
Vậy là tôi thoát khỏi gánh nặng làm chủ nhiệm lớp.
Tôi không hề biết Thư ký hội đồng nhà trường là đội ngũ tiếp cận của Ban Giám hiệu.
Do đó mới biết tại sao ông Hiệu trưởng mới tỏ vẻ ngạc nhiên khi tôi muốn được làm Thư ký hội đồng nhà trường !

LÀM THƯ KÝ HỘI ĐỒNG NHÀ TRƯỜNG ...!

Đương nhiên, tôi phải làm biên bản các buổi họp ở nhà trường.

Hiệu trưởng yêu cầu tôi làm các báo cáo tháng, tuần ...
Đó là nhiệm vụ của ông.
Không biết sao, ông bắt tôi phải làm
Ông hướng dẫn phải viết ra câu cú đàng hoàng, như 1 văn bản chính thức.
Giao xong, ông đi họp ở Phòng Giáo dục.
Lúc trở về, ông thấy tôi ngồi chơi với thư ký văn phòng, nên tỏ vẻ ngạc nhiên.
Tôi đưa báo cáo cho ông xem.
Ông tỏ vẻ không hài lòng lắm, nhưng cuối cùng, ông nói một cách miễn cưỡng.
- Vậy được thôi !
Ông bảo tôi viết báo cáo theo văn bản đàng hoàng.
Nhưng tôi lại viết theo kiểu làm dàn bài.
Xuống hàng, gạch đầu dòng liên tục ...!
Tôi nghĩ, mục đích làm báo cáo cho bên trên biết trường đã thực hiện những gì, ưu khuyết điểm, biện pháp khắc phục nếu có, đề ra phương hướng mới, cách thực hiện ...
Tôi nghĩ thâm trong bụng, nếu ông không hài lòng, ông tự viết lại.
Tôi cho rằng việc này không phải là nhiệm vụ của tôi.
Sau đó, ông lại bảo tôi xem và học cách sắp thời khoá biểu.
Tôi đâu phải là hiệu phó chuyên môn mà học cách sắp thời khoá biểu.
Có hơi không hài lòng lắm. Nhưng không tiện nói ra.
Một hôm, ông bảo tôi điều hành 1 phiên họp của Ban Giám Hiệu.
Tôi nghĩ đơn giản, mình là thư ký hội đồng nhà trường chỉ để ghi chép các phiên họp thôi, không ngờ lại được mời “ chủ trì “ phiên họp của Ban giám hiệu.
Ông ngồi bên ngoài để “ lược trận “ !
Tôi cứ nghĩ, sao ông này làm hiệu trưởng mà “ làm biếng “ quá, cái gì cũng bắt tôi làm thay ông ...
Một hôm, trước khi ông rời trường, chuyên công tác về quê vợ ở Củ Chi, ông mời tôi vào nói chuyện.
Ông bảo, ông biết rành lý lịch của gia đình tôi.
Ông đã đề nghị bên trên sẽ phân công tôi làm Ban Giám Hiệu.
Có thể là hiệu trưởng hoặc hiệu phó....
Nếu phòng đề cử, tôi nên nhận và đừng làm mất mặt ông vì đã “ đề bạt “ tôi !
Tôi không quan tâm lắm, không “ mê “ làm Ban Giám hiệu.
Vẫn tiếp tục dạy ở Phú Cường.
Tôi lại được phân công dạy Văn, Sử.
Đương nhiên tôi từ chối, không đồng ý dạy Văn , Sử.
Lên gặp tổ chức của Ty Giáo dục.
Họ giải thích, trước kia không cho tôi dạy tiếng Việt Nam sợ ảnh hưởng đến học sinh vì tôi học Triết học duy tâm.
Tôi trả lời, bây giờ tôi không đồng ý dạy tiếng Việt, Sử
Tổ chức giải thích, trước kia khác, giờ khác.
Sau mấy năm tiếp thu cái mới, cô có thể dạy Văn, dạy Sử được rồi...!
Thôi, tất cả vì học sinh thân yêu của mình.
Tôi về trường, đồng ý dạy thêm môn Văn và Sử, vì trường đang thiếu giáo viên 2 môn này.
Vậy là tôi vừa dạy Anh văn, vừa dạy thêm Văn và Sử ...!

TRAO ĐỔI CÔNG TÁC MỚI ...!

Cuối năm học 78 - 79, được cử đi học khoá Đào Tạo Cán Bộ Quản Lý Trường học.
Được về Trường Trung học Trịnh Hoài Đức để học khoá này.
Trước khi đi học, ra Phòng Giáo dục đối đáp cùng Tổ chức một phen.
Nhận được giấy mời của Phòng Tổ chức do Ban Giám hiệu trao lại.
Phải ra Phòng Giáo dục để trao đổi công tác mới ...
Sau khi trình bày hết mọi việc, Tổ chức Phòng Giáo dục bảo tôi hãy về chuẩn bị đi học
khoá này.
Rồi đưa giấy cho tôi về điền vào, nộp cho Phòng Tổ chức.
Tôi không đồng ý, nói rằng giấy mời ra Phòng để “ trao đổi công tác “, mà Tổ chức mới “
trao “, chưa “ đổi “.
Vậy, mời cô cần gì cứ nói.
Tôi bảo, cứ thay đổi mãi công tác như thế, tôi không ổn định được việc dạy học của tôi.
Lúc đó, Phòng Giáo dục cũ đang được đặt ở Trường Nguyễn Trãi, cơ sở 2, khi xưa ...
Tổ chức cương quyết, trước sau gì cô cũng phải thực hiện thôi.
Có thể học xong, rồi về cô làm Ban Giám Hiệu, về Sở hoặc về Phòng làm việc.
Cũng có thể ra lớp, dạy học như cũ.
Hiểu biết rằng, có quyết định như thế, mình chỉ còn cách phải rời trường đi học thôi....
Đành vậy !
Sau khi gặp Tổ chức Phòng Giáo dục Thị xã, tôi về trường, gặp Hiệu trưởng đương thời.
Tôi kể cho ông nghe mọi việc..
Ông nhìn tôi một lúc, rồi nói :
- Hơi tiếc, nếu cô đi học về để thay thế cho Hiệu phó lao động ...!
Trời ! Sao lại là Hiệu phó lao động.
Tôi ký vụ “ lao động chân tay “ nhứt trên đời ...
Lúc đó, trường Phú Cường thiếu 1 Hiệu phó lao động.
Hiệu phó lao động cũ đã định cư ở nước ngoài !
Hiệu trưởng đương thời cứ nghĩ, tôi được đề cử đi học để về thay thế cho vị Hiệu phó này.
Đến ngày đi học rồi, đi học vậy.
Suy đi nghĩ lại, đi học xong sẽ tính “ ké “ khác.
Lúc đang học khoá Đào tạo cán bộ quản lý trường học, ở Trung học Trịnh Hoài Đức, tôi
gặp Phó Giám đốc Sở Giáo dục và “ ngoại giao “, đề nghị ông, nếu có thể, đưa tôi trở lại
cấp 3 dạy ngoại ngữ vì trường này đang thiếu giáo viên dạy ngoại ngữ, do 1 số giáo viên đã
rời tổ quốc thân yêu ...!
Ông chỉ nhìn tôi cười, mà không hề nói gì.
Tôi không hề hiểu “ cái cười “ đó của ông mang ý nghĩa gì.
Tôi rất “ ngây thơ “, yên chí lớn, tưởng là việc “ ngoại giao “ đã thành công mỹ mãn ...
Thế là, tiếp tục đi học đều đặn, chăm chỉ, đàng hoàng tử tế cho đến hết khoá học này ...

KHOÁ ĐÀO TẠO CÁN BỘ QUẢN LÝ TRƯỜNG HỌC ...!

Gần đến ngày đi học Khoá Đào Tạo, ông Hiệu trưởng cũ từ Cù Chi qua, mời chúng tôi đi
uống nước.
Ông dặn tôi, cô xuống dưới học cứ yên chí, tôi đã gửi cô cho Ban Giám Hiệu.
Hiệu trưởng rất hiền lành, cô đừng làm gì mất lòng nó ...
Ông biết tánh tôi quá.

Với tôi, cái gì đúng là đúng, cái gì không đúng là không đúng !
Tối ngày đi học, xuống Trường Trung học Trịnh Hoài Đức.
Gặp lại trường xưa, có vui mà có buồn .
Buồn vui lẫn lộn.
Trường không còn như xưa, đã biến thành Trường Đào tạo giáo viên Mẫu Giáo, cùng với
đào tạo các Ban Giám hiệu trong tương lai.
Ai trong lớp cũng là hiệu trưởng, hiệu phó.
Chỉ có tôi là “ phó thường dân “, chẳng chức tước gì.
Học ở đây cũng vui , mà cũng có chuyện buồn cười ...!
Có dịch cúm.
Không có thuốc để uống.
Các vị Ban Giám Hiệu xuống đây học, đều phải để cho y tá nhỏ những giọt nước tỏi vào
mũi.
Tôi nói tỉnh bơ, ở nhà tôi đã uống thuốc Bắc rồi không cần phải nhỏ mũi nữa.
Vì xưa nay, đâu có bao giờ thấy “ hiện tượng “ này ...
Chị bạn cùng học, đứng sau lưng tôi, nói nhỏ vào tai tôi :
- Ông Hiệu trưởng Đào tạo đang đứng nhìn chị kìa.
Thế là tôi đành phải ngược mặt lên để nhỏ nước tỏi vào mũi.
Đó là “ điều bắt buộc “ !
Học ở đó, tôi cũng có góp ý chút chút với Ban Điều hành, khi họ ra đề thi : "...Hãy so sánh
điểm khác nhau của ...!"
Đương nhiên, tôi đâu đồng ý.
So sánh thì mới nói điểm giống và khác nhau.
Còn nếu chỉ nói điểm khác nhau, phải là phân biệt, không thể nói so sánh ...!
Một ngày chủ nhật, các hiệu trưởng, hiệu phó cùng phó thường dân là tôi phải đi trồng hom
mì tại nhà một nhân viên của trường, ở tận bên Sóng thần.
Lần đầu tiên, tôi đi xe đạp xa như vậy...., cả bạn đi lẫn về.
Sáng thứ hai, vào lớp, nghe la “ toi bời hoa lá “ !
Các anh chị đến để phá hoại chứ không phải trồng hom mì.
Một anh nói nhỏ vào tai tôi, ông ấy chửi chị đó.
Hoá ra đúng vậy, vì tôi xưa nay đâu biết trồng trọt gì.
Để hom mì ngược đầu hết....
Không ai chỉ tôi, mặc dù họ thấy.
Chỉ tưởng tôi ...!
Báo hại cả lớp bị “ xì nẹt “ oan uổng ...
Một hôm tình cờ gặp Trường Ty Giáo dục, ông hỏi tôi đi học vui không.
Tôi kể vụ trồng hom mì. Ông không nói gì.
Tôi bị ông nhà ở Sóng thần hỏi, có phải tôi kể cho ông Trường Ty biết vụ trồng hom mì
không ...?
Tôi trả lời đúng vậy, có gì tôi nói nấy.
Ông nhìn tôi 1 lúc, rồi bỏ đi, không nói gì hết ...!
Trở về trường, sau khoá học.
Được quyết định làm Hiệu trưởng trường Hiệp Thành 2, ở Mũi Dùi
niên khoá 79 - 80.
Mỗi ngày tôi đến trình diện ở Trường Phú Cường.
Không chịu nhận quyết định lên Hiệp Thành 2.

Cuối cùng anh Hiệu trưởng nhỏ nhẹ bảo :
- Nếu cô không lên trường, tôi bị nói là giữ cô lại.
Đành rời trường, thử lên Trường Hiệp Thành 2 ...

ĐẾN TRƯỜNG HIỆP THÀNH 2, LẦN ĐẦU TIÊN ...!

Trở về trường sau khoá học Đào tạo cán bộ quản lý trường học.
Được quyết định làm Hiệu trưởng Trường Hiệp Thành 2, ở Mũi Dùi, niên khoá 1979-1980.

Mỗi ngày tôi đến trình diện ở Trường Phú Cường.

Không chịu nhận quyết định lên Hiệp Thành 2.

Cuối cùng, anh hiệu trưởng nhỏ nhẹ bảo :

- Nếu cô không lên trường, tôi bị nói là giữ cô lại ...

Tôi quyết định lên Sở Giáo dục gặp Phó Giám đốc, nhắc lại việc tôi đã xin về cấp 3 trở lại.

Ông nhìn tôi cười, rồi nói :

- Bây giờ cô là người của Phòng Giáo dục Thị xã. Khi nào Phòng đồng ý cho cô về Sở, chúng tôi sẽ nhận.

Tôi nhờ người quen Trưởng Phòng Giáo dục dẫn đến tận nhà ông để xin được về cấp 3 Thị xã, vì lúc đó một số giáo viên đã rời tổ quốc ...

Ông nhìn tôi, rồi hỏi :

- Tại sao cô không trực tiếp nói với tôi mà đi gặp Phó Giám đốc Sở Giáo dục ...?

Tôi nghĩ nếu Sở nhận, Phòng sẽ giải quyết yêu cầu của tôi, tình thật là vậy.

Cuối cùng, ông Trưởng Phòng Giáo dục Thị xã trả lời dứt khoát.

Đã có quyết định, không thể rút lại được.

Vậy là phải “ đầu hàng “ thôi.!

Đành rời trường, thử lên Trường Hiệp Thành 2.

Ngày đầu tiên, tôi lên Trường thăm dò tình hình, gặp vài nhân viên đang đăng ký học sinh vào học.

Học sinh đứng vòng quanh bàn ghi danh khá đông.

Tôi quan sát xem trường như thế nào ...

Cũng nhỏ thôi.

Bên phải trường, sát cổng vào, có 1 cái giếng không có nắp đậy.

Nguy hiểm quá !

Tôi vào nói với cô đăng ký, xe đạp của ai để bên ngoài, e sẽ bị đánh cắp mất.

Cô cười, nói không sao.

Một lúc sau, cả trường tá hỏa vì chiếc xe đạp đã biến mất.

Không biết ai báo, Trưởng phòng giáo dục lên “ thị sát “.

Ông hỏi tôi, sao xe đạp bị mất.

Tôi bảo, tôi không biết. Khi tôi tới đây, tôi là người mới nhưng đã cảnh báo rồi mà họ không nghe. Giờ mất ráng chịu...

Bắt đầu năm học mới.

Tôi phải về trường thôi.

Trường có 2 cơ sở. Thêm một cơ sở phụ cách rất xa, bây giờ là Trường Lê Hồng Phong cơ sở 2. Ở cơ sở 1, lại đèo thêm một Trường Mẫu Giáo.

Nghe dân chúng nói, đến nghỉ hè, dân vào bẻ bàn ghế ở cơ sở 2 về để làm củi chụm.

Lúc đó còn khó khăn mà.

Nghe “ tê tái “ cả lòng.
Trên vai đang vác gánh nặng đây ...

BẮT ĐẦU LÀM HIỆU TRƯỞNG ...!

Năm học 79-80 bắt đầu.
Đành lên trường mới thôi.
“ Bụng làm dạ chịu “
Ai biểu, tự dung xin làm Thư Ký Hội Đồng nhà trường chi ...
Trước khi lên trường mới, tôi hỏi ông Hiệu trưởng trước đã “ đề bạt “ tôi làm Hiệu trưởng.
Lên trường mới, trước tiên, tôi phải làm gì.
Khi xếp hạng thi đua, cô nhớ sắp cô ở thứ hạng vừa phải.
Đương nhiên, khi lên Phòng Giáo dục, lãnh đạo tự động đánh giá cao công tác của cô,
mang cô lên thứ hạng cao.
À ra, vậy không mất lòng toàn thể nhân viên trong trường.
Hỏi ông Hiệu trưởng đương thời của Trường Phú Cường, câu hỏi giống y như thế.
Ông nói, khi mới lên trường, ai đề nghị gì cô chớ nhận lời liền, để từ từ thôi.
Nhất định không được hứa với ai hết bất cứ đề nghị nào của họ.
Trường có 2 cơ sở, khi cô ghé cơ sở này trước, khi cô ghé cơ sở kia trước.
À, ra như vậy, mới quản lý nhân viên được toàn vẹn.
Họ đâu biết hôm nay mình sẽ ghé cơ sở nào.
Còn nữa, khi cô đi đúng giờ qui định, khi cô đi sớm 1 chút, lúc cô đi trễ một chút ...!
Đành rời Trường Phú Cường, dù lòng không muốn. Vả lại, tôi nghe tin “ hành lang “, lúc
bàn bạc đề cử ai làm hiệu trưởng Hiệp Thành 2, nhiều người đề bạt theo ý mình.
Cuối cùng mới chọn dứt khoát là ai.
Nghe “ mệnh mang “ quá !
Phải “ vượt vũ môn “, mới có thể lên ngôi đây.
Tôi không “ kiêu ngạo “ mà nói như thế. Đó là sự thật !
Người làm hiệu phó muốn “ nhảy “ lên làm hiệu trưởng chỗ trường còn trống ghế.
Người làm hiệu trưởng ở xa mong được về gần cho thuận tiện.
Mình là hiệu trưởng tương đối ở gần, lại là nữ.
Cũng hơi khó ! Bao nhiêu cặp mắt nhìn vào ...
Mới làm giáo viên, mà được đề bạt ngay lên làm hiệu trưởng.
Ngoài ra, có thể nói, tôi là nữ hiệu trưởng người miền Nam đầu tiên của trường cấp 2 Thị xã.
Ra sức gồng gánh đi nha ...!

LÀM VIỆC MỆT NGHỈ ...!

Tôi xưa nay đâu biết “ luật lệ “ gì.
Chỉ làm theo sở thích cá nhân của mình.
Bây giờ đã hiểu rồi, chớ nên vô tình hay cố ý “ làm nổi quá “, thế nào cũng có ngày “ bị
vót “ như chơi.
Các nam hiệu trưởng trường khác, tôi nghe người ta nói lại, đã nói với nhau không cần hơn
hiệu trưởng nào, chỉ cần hơn hiệu trưởng Hiệp Thành 2 là được rồi ...
Nhân viên chưa chắc đã hoàn toàn nghe theo lời mình.

Họ tìm cách qua mặt mình.

Nếu họ vi phạm lỗi gì, tôi chỉ yêu cầu làm kiểm điểm, rồi giữ đó.

Không mang lên báo cho Phòng Giáo Dục biết.

Chỉ là muốn “ tự bảo vệ “ mình thôi.

Vì thấy các giáo viên ngày thứ năm phải dạy đến tiết thứ 5 mới về, tôi họp Hội đồng nhà trường từ 2:00 đến 4:00.

4:00 trở đi, giao lại cho Công đoàn xử lý ... , chia nhu yếu phẩm !

Mới về trường, chẳng bao lâu, một hôm tan học, tôi còn ở lại đợi mọi người về hết, rồi về sau.

Nghe tiếng la ó bên ngoài :

- Hiệu trưởng trường này có phải cô Tâm không ? Sao học sinh không đi cổng chính mà chui rào ra về ...

Tôi biết điều đó chứ.

Lúc mới về, tôi yêu cầu ngay, đập cái giếng không nắp ở phía trước trường, vì sát bên đó là lớp Mẫu giáo của phường học.

Còn hàng rào tiền đầu mà làm.

Phải đợi kinh phí chứ.

Có kết quả ngay ...!

Khoảng 1 tuần sau, trường tôi được Thanh tra Sở Giáo dục đến thăm hỏi.

Trường còn “ đèo “ giáo viên dạy bổ túc văn hóa ban đêm.

Tôi tức tốc hỏi thăm các điểm dạy học ban đêm ở đâu.

Cho biết tên thôi. Đâu còn thì giờ mà đi xem qua cho biết.

Đoàn thanh tra đến, tôi để yên họ làm việc.

Họ kết thúc trước khi tổng kết ...

Hai điểm được quan tâm.

Trường tôi, học sinh không lễ phép. Đưa gì cho người lớn, không đưa bằng 2 tay.

Hàng rào không ngay, còn lỗ hổng để học sinh chui ra vào.

Góp ý xong, đoàn kiểm tra định ra về.

Tôi xin phép được phát biểu.

Học sinh trường tôi ở ngoại ô, nên có sơ sót trong cách trao tay gì cho người lớn.

Không phải là vô lễ, mà do thói quen của dân ngoại ô.

Điều các em nghĩ trong đầu mới là quan trọng !

Còn hàng rào quanh trường, nếu muốn tốt đẹp, các anh về rót kinh phí xuống là ngày liền ...!

Họ không nói gì, từ giã ra về.

Dĩ nhiên, trong quá trình làm việc còn gặp phải nhiều khó khăn.

Nhưng tôi đều giải quyết hầu hết là tốt.

Hiệu phó chuyên môn lại đi học Khoá đào tạo Cán bộ quản lý trường học ở Trường Trung học Trịnh Hoài Đức.

Hiệu phó lao động lại là 1 người nữ.

Chỉ có hiệu phó cấp 1 là người nam.

Tôi hoàn toàn giao việc quản lý cấp 1 cho anh.

Tôi còn phải dạy thêm 1 lớp 9 Anh văn trong trường, vì thiếu giáo viên.

Mỗi tháng họp Hiệu trưởng 1 lần với Phòng Giáo dục.

Khi chỗ này, khi nơi khác.

Cỡi xe đạp, mệt nghỉ !

Thỉnh thoảng, đi kiểm tra tiếng Anh, tiếng Pháp ở 1 số trường, xa gần gì cũng có, do điều động của Phòng Giáo dục.

Làm việc oải quá !

Phải làm báo cáo tuần, báo cáo tháng ...

Dự giờ giáo viên cấp 1, cấp 2 theo qui định.

Xem ra, tôi đã giải quyết tốt mọi việc trong trường.

Cũng may, lúc tôi làm Thư ký hội đồng nhà trường, Hiệu trưởng đề bạt tôi sau này, đã chuẩn bị đầy đủ cho tôi hết.

Ngoài các công việc của hiệu trưởng phải làm, ông còn bảo tôi phải theo dõi việc sắp Thời khoá biểu.

Bây giờ, tôi đã có dịp nắm hết các nguyên tắc sắp Thời Khoá biểu như một hiệu phó chuyên môn. ...!

Dĩ nhiên, còn nhiều khó khăn tôi phải vượt qua trong năm học 79- 80.

VÀI “ SỰ CỐ “ ...!

Khi về Trường Hiệp Thành 2 ở Mũi Dùi làm hiệu trưởng, quả thật, tôi cũng đã gặp nhiều khó khăn cũng như thuận lợi.!

Địa phương sẵn sàng giúp đỡ.

Anh chủ tịch phường bảo, nếu học sinh có gì sái quấy, giáo viên cứ phạt.

Có gì khó khăn, chẳng hạn, phụ huynh học sinh “ khiếu nại “, anh sẽ giúp đỡ giải quyết.

Thế thì tốt quá !

Tôi dặn Văn phòng, trong 2 trường hợp này, tôi không tiếp khách, dù là chức sắc thứ bậc gì, nếu không có hẹn trước.

Một là tôi đang dự giờ ở lớp.

Hai là khi tôi đang đứng lớp.

Ai mua gì cần, nếu xét thấy hợp lý, tôi đồng ý ký giấy cho đi ra cửa hàng mua.

Nhân viên đánh máy đơn, xin mua một ít nhu yếu phẩm, nếu hợp lý, tôi bằng lòng ký.

Nhưng bên dưới, trên chữ ký của hiệu trưởng, họ để một khoảng trống khá nhiều.

Tôi hơi ngạc nhiên, nhưng vẫn không hỏi tại sao lại như thế.

Sau đó, tôi biết rõ họ đã dùng bút bi viết thêm vào chỗ trống, để mua thêm những thứ mà họ cần dùng, trái với quy định.

Do họ quen biết với cửa hàng ... gì đó.

Khi khám phá ra việc này, tôi ghé ngay thương nghiệp ở trên dốc Cầu Ông Đành.

Tôi bảo họ, tôi cần bản sao những gì mà nhân viên trường tôi đã đến mua ...

Khi nắm bản sao trong tay rồi, tôi mời họ đến để nói chuyện.

Ban đầu, họ chối nói không có sự việc đó.

Tôi đưa bản sao ra những gì họ đã tự ghi để mua thêm...., không đúng qui định. Do họ “ ngoại giao “ để mua được.

Tôi chỉ bảo họ làm bản “ kiểm điểm “.

Sau khi nhận bản kiểm điểm của họ, mang về nhà tôi giữ kỹ.

Tôi không báo cáo gì với Phòng Giáo dục.

Chẳng qua, tôi bảo họ làm kiểm điểm là để “ tự bảo vệ “ mình.

Lúc đó, hiệu trưởng là Trưởng Ban Đồi Sóng, nên phải chịu trách nhiệm về khâu đó !

ĐI TRỄ, VỀ SỚM ...!

Một giáo viên thường hay đi trễ.
Giáo viên này không biết tôi đến trường có khi sớm, có lúc muộn .
Luân phiên, khi đến cơ sở 1 trước, khi đến cơ sở 2 trước, theo lời chỉ dẫn của 1 vị đã từng làm hiệu trưởng nhiều năm ...
Hôm đó tôi đi khá sớm.
Học sinh đang ngồi ngoài lề đường, đợi giờ học.
Thấy tôi đến, chúng ù té chạy vào trường hét.
Đến giờ giảng dạy, mà giáo viên 1 lớp vẫn chưa có mặt.
Thì ra em này luôn đến lớp dạy trễ hơn người khác.
Em đã từng là Ban Giám Hiệu của 1 trường, vì phạm nhiều lỗi, nên em bị Phòng Giáo dục cách chức, cho ra dạy lớp.
Phòng Giáo dục hỏi tôi có nhận em này về không.
Mặc dù tôi biết các trường khác không nhận em, nhưng tôi vẫn nhận vì trường tôi đang thiếu 1 giáo viên Toán lớp 9.
Lớp 9 là lớp cần được học đầy đủ để thi cuối năm.
Người ta xì xào sao tôi dám nhận giáo viên này.
Tôi nghĩ cần giúp em nên giúp.
Tôi vào lớp trông giáo viên, học sinh đang nhốn nháo, lập tức yên tĩnh.
Tôi ghi trên bảng, đại khái ý là thầy bận việc nên đến trễ, các em hãy trật tự, đợi thầy đến.
Sau đó tôi mời em lên nói chuyện.
Em trả lời tại em không có đồng hồ.
1 lý do không thể chấp nhận được.
Tôi không nói gì, bỏ qua chuyện này.
Xem như không hề có.
Không phải tôi “ nhu nhược “. Nhưng chỉ là để thử thách mà thôi !
Tóm lại, “ giờ cao đánh khế “.
Xem như để em có đường lui, vì là lần đầu tiên tôi bắt gặp em phạm lỗi ...!

DỰ LUẬN BÊN NGOÀI ...!

Tiếp theo, em xin mua nhu yếu phẩm.
Tôi lại biết được em đã điền thêm vào đơn tôi ký cho em mua, để giải quyết đời sống khó khăn.
Tôi lại phải đến Thương nghiệp lần nữa, ngay Cầu Ông Đình, lấy bản sao.
Rồi mời em đến Văn Phòng.
Tôi biết rõ, em điền thêm vào đơn để mua, nhưng không xài mà đem bán ra ngoài ...
Nghe đâu, lúc ở trường cũ, em đã từng làm như vậy nên bị cách chức hiệu phó.
Em chối là em không có làm việc đó.
Tôi đưa bản sao ra và bắt em làm kiểm điểm, để tôi giữ riêng.
Quán cà phê, lúc bấy giờ, sôi nổi việc này.
Không biết do đâu ?
Vị hiệu trưởng cũ, ở trường tôi dạy lúc trước, gặp tôi và báo tin :
- Các quán cà phê ồn ào tin tức, cô khắc khe với nhân viên quá!
Rồi kể cho tôi nghe mọi việc, theo 1 chiều ...
Tôi nói cho ông rõ, rồi kết luận :

- Chính các ông mới phải học cách làm việc của tôi. Học sinh không làm lỗi, không bao giờ làm kiểm điểm. Đàng này, đã từng làm hiệu phó mà chịu làm kiểm điểm, thì ... mức độ không phải là nhỏ !

Tôi cho làm kiểm điểm, nhưng không hề báo cho Phòng Giáo dục biết.

Tôi chỉ làm vậy để “ tự bảo vệ “ mình.

Tôi cũng biết lúc đó là đang thời kỳ khó khăn mà !

Hôm nào tôi đến trường trễ, tôi sẽ về trễ.

Tình cò như vậy, tôi bắt gặp các giáo viên bỏ lớp về sớm.

Lúc đó có tiết dạy thứ 5, do hiệu phó sắp thời khoá biểu như thế.

Tôi ngồi trong phòng làm việc, đẩy xe đạp vào trong, vì lúc đó trường vắng quá !

Giáo viên tưởng tôi đã về rồi, nên chỉ dạy nửa tiết là cho học trò về.

Nghe ồn ào, tôi ra đứng trước cửa văn phòng, thế là hết đường chối cãi....!

Giáo viên nam đã vi phạm lỗi đi trễ, viết không vào đơn tôi đã ký để mua thêm hàng hoá bán ra ngoài, xui xẻo lại bị tôi bắt gặp bỏ lớp về sớm !

Hôm đó, tôi đi kiểm tra ngoại ngữ ở Trường Phú Thọ, do Phòng Giáo dục đề cử, vì lúc đó phòng chưa có chuyên viên riêng.

Mới 11:00, giáo viên này đã hiện diện trên đường, trong lúc có giờ dạy ở lớp, tiết thứ 5.

Thấy tôi giữa đường, em tự động cỡi xe đạp đến gặp tôi, rồi nói, em bị bệnh thính lực nên cho học sinh về sớm.

Tôi không hề nói gì.

Đó là lần thứ 3 mà em vi phạm.

Lần 1, đến lớp trễ.

Lần 2, mua thêm hàng hoá đời sống do tự ghi thêm vào giấy giới thiệu, sau khi tôi đã ký.

Lần thứ 3, nói lý do bệnh đột xuất nên cho học sinh về sớm.

Lần thứ 3, em lại qua mặt tôi ...!

SỬA THỜI KHOÁ BIỂU ...!

Một hôm, sau khi hiệu phó chuyên môn đã sắp Thời Khoá Biểu rồi, lại tiếp tục đi học Khoá Đào tạo cán bộ quản lý trường học, ở Trung học Trịnh Hoài Đức.

Em giáo viên phạm 3 lỗi nói trên mang Thời Khoá Biểu do hiệu phó đã sắp, đến gặp tôi, đề nghị với tôi để em sửa Thời Khoá Biểu cho em không còn giờ trống nữa.

Đương nhiên tôi hoàn toàn đồng ý.

- Anh cứ việc sắp sao cho thuận lợi cho anh !

Hôm sau, em mang Thời Khoá biểu đến, nói chuyện với tôi.

Không biết do đâu, em hiệu phó chuyên môn vắng mặt ở trường lại biết được việc này, đã nhờ 1 giáo viên gởi cho tôi 1 bức thư, bảo rằng em đã sắp Thời Khoá Biểu ổn, không cần sửa nữa.

Cám ơn lòng tốt của em ! Em lo rằng tôi không xử lý được việc này vì tôi từ giáo viên mà lên thẳng làm hiệu trưởng, chắc không nắm chắc được việc sắp Thời Khoá Biểu là chuyên môn của hiệu phó chuyên môn.

Em đâu biết rằng tôi đã từng nghiên cứu việc sắp Thời Khoá Biểu, do ông hiệu trưởng cũ “ đề bạt “ tôi làm hiệu trưởng, đã yêu cầu tôi nghiên cứu việc này lúc trước ...

Sau khi xem Thời khoá biểu do em giáo viên đề nghị sửa mang đến, xem xong, tôi điềm tĩnh hỏi :

- Anh có chắc như vậy là ổn không ?

- Chắc chắn mà chị ! Tôi không còn giờ trống nào nữa ...
- Vậy anh cho tôi hỏi, 1 buổi dạy toàn môn xã hội và 1 buổi toàn môn tự nhiên có hợp lý không ? Anh đã từng làm hiệu phó, chắc anh biết rõ điều đó mà ...
Thế là “ chìm xuống “ !
Đành rút lui có trật tự, không trả lời được gì ...
Dĩ nhiên, không phải chuyện đến đây là chấm dứt.
Vẫn còn ngằm liên kết “ phá “ tôi nhiều phen, nhưng tôi đều giải quyết êm đẹp hết !
Một hôm, 1 giáo viên đem văn bản viết sẵn đến nhờ tôi ký xác nhận rằng bằng cấp của ông đã bị cháy trong lúc nhà ông bị cháy.
Đương nhiên tôi không xác nhận.
Sở dĩ có chuyện này, vì trước đó còn tranh tối tranh sáng, Phòng Giáo dục yêu cầu kê khai bằng cấp.
Có người không có bằng cấp gì cũng khai không để qua trường êm đẹp !
Bây giờ Phòng Giáo dục đòi bằng cấp, có đâu mà giao nên nhờ tôi xác nhận đã bị cháy.
Sao tôi xác nhận được chớ...
Nhà ông cháy hồi nào, tôi đâu biết có hay không !
Bị mất mặt, lại thêm một người “ bất mãn “ trong lòng ..., 1 cách vô lý

CHỈ LÀ SỰ HIẾU LÀM ...!

Một hôm, tôi dự giờ trong lớp.
Hiệu phó chuyên môn đứng ngoài lớp, báo cho tôi biết có khách quý đến thăm.
Tôi vẫn đứng đưng như không !
Tôi đã từng yêu cầu nhân viên không làm phiền tôi trong 2 trường hợp.
1 là lúc tôi đang dự giờ.
2 là lúc tôi đang đứng lớp.
Bất kỳ ai, tôi cũng không tiếp, nếu không có hẹn trước.
Hiệu phó chạy tới chạy lui.
Chắc đây là nhân vật quan trọng lắm.
Tôi mặc kệ ..., tiếp tục dự giờ cho đến hết tiết.
Lúc đó, ngồi trong lớp, tôi thấy 1 vị đang đi tới đi lui ở trước cửa văn phòng, có vẻ bức xúc lắm !
Tại sao cần gặp tôi mà không hẹn trước.
Hết giờ, tôi lên Văn Phòng.
Vị này đưa tay ra bắt, có vẻ hờ hững.
Tôi thản nhiên bắt tay ông.
Ông nhìn sâu vào mắt tôi một lúc, rồi nói một cách nghiêm nghị :
- Trước khi tôi đến đây, tôi đã xem kỹ lý lịch của cô rồi.
Tôi thản nhiên nói, nhưng lại là 1 ý khác :
- Cháu về đây đã lâu, mà chưa có dịp thăm ông anh cháu ở gần đây ...
Tôi cũng nhìn sâu vào mắt ông trở lại.
Rồi tôi tự động nói rõ ra ông anh tôi là ai.
Vị chức sắc vội hỏi lại tôi :
- Sao cô không khai trong lý lịch.
- Dạ thưa chú, “ đầu ai chí nấy “ mà chú.!
Thế là ông im lặng.

Tôi mời ông ngồi xuống ghế.

Ông dịu giọng nói :

- Giáo viên đã hết hạn tập sự, cháu nên làm hồ sơ cho họ lãnh lương mới. Đời sống đang khó khăn ...

Bây giờ tôi mới biết ông là ai.

Tôi trả lời trực diện ngay :

- Dạ thưa chú, cháu đã nhắc mấy lần em phải nộp bằng cấp, cháu mới làm hồ sơ được. Cho tới nay, cháu vẫn chưa nhận được bằng cấp của em...!

- Vậy sao ! Để lần này chú ra họp Quốc Hội ở Hà nội, chú sẽ lấy đem về ...

Vậy là êm xuôi hết !

Lại bắt tay ông từ già.

Nhưng cái bắt tay lần này đương nhiên khác cái bắt tay lần trước rất nhiều ...!

Nó rất vui vẻ, nồng nàn.

Dĩ nhiên, những “ thế lực ngầm “ muốn mượn tay vị chức sắc cao cấp này đến để “ dẫn dắt” tôi, đã phải thất vọng nào nề. ...!

Vì họ không nắm được nguyên do vì sao tôi không giải quyết cho người nhà ông được vô biên chế khi đã hết hạn tập sự, mặc dù tôi đã nhắc nhở em đó nhiều lần rồi ...!

Tôi không làm gì sai trái, nên tôi thản nhiên như không !

Xin lỗi chú, nay chú đã ra người thiên cổ !

Cháu không muốn nhắc lại chuyện này.

Nhưng bỗng dưng cảm hứng, nên viết ra.

Một khi đã viết ra là phải viết hoàn toàn trung thực ...

VỀ LƯƠNG BỔNG ...!

Tôi đã 1 lần tranh luận với Phòng Giáo Dục về việc xếp lương bổng của tôi, đã lên Ủy ban Tỉnh để khiếu nại ..., 1 lần lâu rồi, khi tôi chưa làm Hiệu trưởng .

Lần này lại có đợt xếp lương bổng mới.

Sau khi sắp lương xong, tất cả ai nấy đều lên lương.

Còn tôi lương vẫn như cũ.

Tôi ra Phòng Giáo dục khiếu nại, đồng thời làm 1 tờ đơn xin ra lớp trở lại.

Trong đơn, tôi đã viết, 1 tháng sau tôi sẽ rời trường.

Đem nộp đơn cho Phòng Tổ chức.

Sau đó, họ mời tôi ra giải quyết đơn này.

Tổ chức mời tôi ra, gọi trả lại đơn.

Trong đó, ngay chỗ tôi ghi sẽ rời trường sau 1 tháng, đã thấy nhận xét của Phòng Giáo dục.

Tôi hỏi Trưởng Phòng Tổ chức, chỗ này do ai ghi.

Đã được nghe trả lời, trưởng phòng tổ chức đã ghi đúng nguyên văn của Trưởng Phòng Giáo dục đọc. ...

Tôi lắc đầu không đồng ý.

Đây không phải là nguyên văn của Trưởng Phòng Giáo dục.

Tôi biết rất rõ lối hành văn của ông.

Trưởng phòng Tổ chức đính chính lại là đã viết theo ý của Trưởng Phòng Giáo dục.

Tôi đồng ý:

- Nói thế mới đúng !

Tôi yêu cầu phải sắp lương của tôi lại.

Tại sao ai cũng lên lương, giáo viên trường tôi ai cũng lên lương, chỉ riêng tôi lại không được lên lương.
Phòng Tổ chức lại phải đánh danh sách riêng chỉ có tên 1 mình tôi theo lương mới, gửi cho Sở Giáo dục.
Sau đó, tôi biết được nguyên do tại sao lần trước, tôi không được lên lương.
Vị thư ký đánh máy văn bản đó kể lại đầy đủ cho tôi nghe.
Lỗi không phải của bác, mà do Phòng Tổ Chức
Đã được biết, Phòng Tổ chức nộp bảng lương của toàn thể nhân viên lên Sở Giáo dục.
Sở đồng ý cho đem về chỉnh sửa theo danh sách do Sở duyệt.
Khi đem nộp lên Sở, không rõ do nguyên nhân nào mà Phòng tổ chức bị Sở bắt đem về làm lại theo đúng yêu cầu của Sở.
Lúc hồi hã làm lại, nộp cho Sở, Tổ chức Phòng Giáo dục đã để sót chỉ riêng tên tôi.
Do đó, tôi không được Sở duyệt theo lương mới..
Bác thư ký đánh máy nói rõ với tôi, không phải do lỗi tại bác mà tại Phòng Tổ chức.
Vậy là rõ do đâu rồi !
Làm việc mệt mỏi quá do nhiều công tác liên tục, tôi đã nản lắm rồi ...
Chỉ muốn được về dạy lớp trở lại thôi.
Đó chỉ là cái cớ để tôi có thể xin ra lớp hợp lý !
Vậy là cuối cùng, tôi vẫn phải làm hiệu trưởng tiếp ..., cho hết năm học 79- 80.
Một năm học dài nhứt trong đời tôi ...!

HỌP HỘI DÀI DÀI ...!

Tôi ngán nhất là việc họp Hiệu trưởng, và việc đi kiểm tra Ngoại ngữ ở 1 số trường xa quá !
!
Mỗi tháng họp hiệu trưởng 1 lần, do Phòng Giáo dục quyết định địa điểm.
Thường là đi xa, ở 1 trường nào đó.
Để có dịp tham quan xem trường có gì hay ..., hay là trường đó có vấn đề cần nghiên cứu, giải quyết.!
Có khi tận Tân An.
Phải cố mà đi xe đạp đến nơi, về đến chón.
Thật quá mệt mỏi đối với tôi !
Không hiểu tại sao tôi có thể vượt qua được.
Đã vậy, tôi xin được nói, đi họp ở Phòng hoặc ở Sở, thường là buổi họp không đúng giờ ..., theo giấy mời hãn hòi.
Đi họp ở Sở là lúc tôi bồi dưỡng học sinh giỏi thi vòng Tỉnh và thi vòng Toàn quốc.
Giấy mời đúng 7:00.
Nhưng đến nơi phải đợi Phòng hoặc Sở đọc báo trong nội bộ nửa tiếng trước khi bắt đầu họp
Tôi đã góp ý thẳng, sao không mời chúng tôi đến 7:30....
Mỗi lần đến họp, tôi phải mang 1 cuốn tiểu thuyết theo, để đọc giết thời giờ, đợi đến phiên họp.
Có 1 lần, họp cùng Phó Giám đốc.
Lúc vào phòng ông lấy thuốc hút mời những người nam.
Tôi nói đùa, sao nam có thuốc hút, nữ chẳng có bánh kẹo gì cả ...
Vậy là chưa bình đẳng !

Phó giám đốc cười, nói đùa lại, sẽ rút kinh nghiệm !
Một hôm, họp hiệu trưởng ở Trường Phú Cường 2, tức là Trường Tiểu học Nguyễn Du bây giờ.
Mừng quá là mừng !
Vậy là khỏi phải đi xa...
Họp buổi sáng xong, Trưởng phòng báo, chiều nay 1:30 họp tiếp
Tôi nói với 1 số hiệu trưởng khác, chiều nay 2:00 tôi mới đến.
Chiều lại 2:00 tôi đến trường, phiên họp đã bắt đầu cả nửa giờ rồi !
Một phiên họp ở Phòng giáo dục, các vị hiệu trưởng hoặc hiệu phó thay hiệu trưởng đến dự.
Lúc đó 1 số hiệu trưởng được đề cử do lý lịch là chủ yếu, chưa tính đến bằng cấp nọ kia ...
Chỉ xét theo lý lịch mà đề cử.
Một hiệu trưởng đứng dậy xin được phát biểu.
1 nữ nhân viên sắp nghỉ hộ sản, đề nghị Phòng Giáo dục cử người đến để thay thế làm việc.
Việc điều động đâu có dễ dàng như vậy !
Trưởng Phòng Giáo dục trả lời, nhân viên có bầu đến ngày tháng sẽ sinh đẻ xong rồi sẽ vào làm việc trở lại ...
Ông sẽ không cử người khác thay thế.
Cả hội trường tức cười, nhìn ông hiệu trưởng đó.
Ông ta lẳng lặng ngồi xuống.
Ngán nhứt là báo cáo tuần.
Quay qua, quay lại là đến tuần phải nộp báo cáo.
Tôi viết nhanh lắm, theo thói quen.
Vào ngồi trên ghế, viết liên tục 1 lúc là xong.
Tôi cũng viết kiểu như kiểu tôi làm dàn bài lúc xưa làm Thư ký hội đồng nhà trường đã từng làm.
Lúc đó, tôi đâu biết ông có ý định đề bạt tôi làm Ban giám hiệu, nên bảo tôi làm hầu hết các phần hành của ông, còn bảo tôi học xếp thời khoá biểu.
Nên mỗi lần ông bảo tôi làm báo cáo, tôi nghĩ thầm, sao ông hiệu trưởng này “ làm biếng “ quá, cái gì cũng bắt mình làm thay cho ông ...!
Tôi đâu biết rằng, ông đã âm thầm chuẩn bị cho tôi làm hiệu trưởng có “ chất lượng “ ..., khi tôi được cử làm hiệu trưởng, do ông “ đề bạt “ sau này !

MỆT QUÁ ..., NGHỈ LUÔN ...!

Làm Hiệu trưởng mệt, cực quá !
Về 1 trường bình thường, không có gì đặc sắc.
May mắn thay, năm đó, trường có 1 học sinh giỏi lớp 5, lần đầu tiên.và cả 1 giáo viên dạy giỏi.
Phải giải quyết bao nhiêu là việc.
Đối với trường, đối với giáo viên, đối với địa phương, đối với Phòng Giáo dục, đối với phụ huynh học sinh, đối với học sinh.
Rất nhiều khê ...!
Lớp lo báo cáo liên tục.
Việc đối ngoại với địa phương, quan hôn tang tế, tôi gần như hoàn toàn giao cho Hiệu Phó chuyên môn, vì em là dân địa phương đó.

Đỡ bớt 1 gánh nặng nề về giao tiếp.

Cấp 1, tôi hoàn toàn giao cho Hiệu phó chuyên môn cấp 1 quản lý.

Trường tôi có 3 hiệu phó : hiệu phó cấp 1 là nam, hiệu phó cấp 2 và hiệu phó lao động đều là nữ ...

Lại thêm Ban Giám hiệu của Trường Mẫu Giáo địa phương gọi trong Trường.

Khi đến trường, họp Hội đồng lần đầu tiên, tôi hỏi các giáo viên muốn họp hội đồng nhà trường hàng tuần lúc mấy giờ.

Họ đều yên lặng.

Tôi đề nghị họp từ 2:00 thay vì 1:30', để các lớp dạy tiết 5 buổi sáng về còn lo kịp cơm nước, nghỉ ngơi chút chút.

Dĩ nhiên, rất được “ hoan nghênh “ !

Các buổi họp đều rút ngắn gọn, không dài dòng “ con cà con kê “.

4:00 trở đi, Ban Đòi Sống còn phải chia hoặc cho bắt thăm các thứ nhu yếu phẩm.

Hết giờ họp là tôi về.

Phản hành tiếp của Ban Đòi sống, Công đoàn tự lo.

Một lần, sau buổi họp Hội đồng nhà trường, tôi ra về rồi, nhân viên chạy xuống nhà. Nói có Trường Phòng Giáo dục đến thăm trường đột xuất.

Tôi chỉ trả lời, tôi hết phản hành rồi !

Mỗi khi có giáo viên đi trễ, tôi chỉ hỏi, ở nhà có việc gì vậy ... v.v...

Họ tự trả lời, tôi không cần nhắc gì.

Chỉ hỏi để biết rõ lý do, nếu có thể chia sẻ, thì chia sẻ cùng họ ...!

Đến giờ lên lớp, tôi phải lên lớp như 1 giáo viên bình thường, dạy 1 lớp 9 Anh văn, vì trường thiếu giáo viên.

Dự giờ các lớp cấp 1 và 2 theo qui định.

Đôi khi, phải đi xa để kiểm tra ngoại ngữ, vì Phòng Giáo dục thiếu chuyên viên, bằng xe đạp, do không biết cỡi xe gắn máy !

Mất thì giờ làm báo cáo tuần, tháng, đôi khi đột xuất ...

Phải dạy lớp, nên phải soạn giáo án như các giáo viên bình thường.

Theo dõi các mặt hoạt động trong trường.

Trăm dâu đổ đầu tằm !

Cương quyết xin ra lớp.

May mắn thay !

Lúc đó, 1 chuyên viên ở Phòng Giáo dục, không biết vì lý do gì đó xin ra lớp.

Thế là có người thế.

Ta lại về, ta tắm ao ta !

Giáo viên hỏi nhau, chắc cô bị kỷ luật ...!

Chẳng bị kỷ luật gì hết.

Lãnh giấy khen của Sở Giáo dục đảng hoàng.

Mình vừa thoát nạn, vừa giúp Phòng Giáo dục giải quyết chuyện riêng tư ...

Thế là được về Trường Phú Cường 2, tức là Trường Tiểu học Nguyễn Du bây giờ.

Tiếp tục việc dạy lớp, thanh thoi kiếm sống bằng dạy thêm, làm gia sư khắp chốn ...

Đã được khuyên “ đêm dài lắm mộng “ ..., được quyết định, hãy đi trình diện ngay đi.

Chẳng qua là sợ Phòng Giáo dục đổi ý.

Lúc đó, vừa nghe tin hành lang, có thể tôi sẽ được chuyển về 1 trường khác, để thay thế cho 1 vị hiệu trưởng nơi đó lên chức cao hơn ...!

VỀ TRƯỜNG PHÚ CƯỜNG 2 ...!

Lúc đó, Trường Phú Cường 2 tức là Trường Tiểu học Nguyễn Du bây giờ.
Là trường cấp 1 và 2.
Không biết sao, Phòng Giáo dục cứ sáp nhập trường này vào trường kia để tách ra ...
Lại gặp rắc rối, may mà khi “chộp” được quyết định về đây, tôi đi trình diện ngay.
“Đêm dài lắm mộng” thật!
Một giáo viên Anh văn của Trường Hiệp Thành 1 cũng vừa có quyết định chuyển về đây, trước tôi.
Em là học trò cũ của tôi ở Trường Trung học Trịnh Hoài Đức xưa.
Em nhất định không chịu rời đi, vì em đã mong mỏi về đây lâu rồi, trước khi có quyết định của tôi.
Phòng Giáo dục lại phải can thiệp, đến nói chuyện với ba em, bảo em đi trường khác.
Thế là em phải nghe lời ba ...
Về đây, trường thiếu giáo viên Pháp văn..
Một giáo viên dạy Sử Địa phải dạy Pháp văn.
Em không chịu dạy lớp 9.
Thế là tôi “lãnh đủ”, vừa lớp 9 Anh, vừa lớp 9 Pháp.
Thôi thì đành vậy!
Vị hiệu trưởng này, không phải xa lạ gì với tôi.
Nghe đâu ông chỉ đậu được Tú Tài 1.
Tú Tài 2 thì mãi không đậu được.
Lúc đó đâu cần bằng cấp gì.
Miễn có lý lịch tốt là được đề cử làm Ban Giám Hiệu thôi.
Nghe tin hành lang, vì ông là con của thầy giáo ngày xưa của Trường Phòng Giáo dục, lúc đó, nên mới được cử làm hiệu trưởng.
Là chỗ cũng có quen biết, nên cũng dễ giao thiệp thôi!
Ngờ đâu giữa ông và tôi lại xảy ra nhiều điều rắc rối.
Một phần do Phòng Giáo dục tạo ra.
Ông là người chỉ biết nghe theo lệnh trên, không hề dám có ý kiến cho hợp lý ...!
Tôi sẽ kể tiếp ở phần sau ...

TỪ CHỐI NHẬN PHÂN CÔNG CỦA HIỆU TRƯỞNG ...!

Phòng Giáo dục không tuyển được lao công cho trường, bảo hiệu trưởng về phân công cho giáo viên trường làm công việc của bảo vệ, kiêm lao công trường.
Hiệu trưởng răm rắp tuân theo lệnh trên, về phân công cho chúng tôi làm.
Ông thuộc loại luôn trả lời “Yes”, không hề dám nói “No” ...!
Họp hội đồng nhà trường, ông bảo chúng tôi, nếu được phân công ngày nào, sáng ngày đó phải đến trường sớm.
Đề chi vậy?
Thì đề, mở cửa trường, mở cửa các lớp học.
Xong rồi làm tiếp ...
Các vị có biết làm tiếp gì không?
Chắc chắn là quý vị không thể nào tưởng nổi ..., lại có chuyện đó xảy ra ...!
Tiếp đó, giáo viên phiên trực này còn phải quét dọn Văn phòng, nấu nước pha trà....

Tức là làm công việc của lao công, do Phòng Giáo dục chưa tuyển người kịp.
Đó là theo lời hiệu trưởng ...!
Tôi được ông hiệu trưởng này “ chiếu cố sâu sắc “!
Là người được hân hạnh giao làm công việc không phải của giáo viên đầu tiên.
Tôi thuộc loại biết nói “ No “ !
Đương nhiên tôi “ phản đối kịch liệt “ ..., không nhận công tác này.
Tôi trả lời, tôi chỉ đến trường lớp để dạy học, theo đúng phân hành của tôi.
Khi nào Phòng Giáo dục yêu cầu các hiệu trưởng về quét dọn văn phòng của Phòng Giáo dục.
Rồi nấu nước pha trà mà các hiệu trưởng đồng ý, khi đó tôi sẽ nghĩ lại sau.
Đương nhiên hiệu trưởng phải phân công cho người khác.
Ông lại giao cho 1 em giáo viên trẻ làm những việc đó.
Em này có lẽ không dám từ chối hay sao đó ...!
Ngoan ngoãn làm những việc này.
Đương nhiên, em được hiệu trưởng lúc đó ca tụng, khen ngợi không hết lời !
Mới về trường đã “ phản đối “ như vậy, nên tôi được hiệu trưởng “ chiếu cố “ kỹ.
Sẽ còn tiếp nữa ... dài dài !

CON CÙNG LÀ ... CON HU' ...!

Lãnh 2 lớp, 1 Anh 9 và 1 Pháp 9, vì không có người dạy.
Tiếp theo là bồi dưỡng học sinh giỏi Anh, Pháp thi vòng trường, vòng cụm, vòng Thị, Tỉnh và toàn quốc, nếu học sinh đậu liên tục lên được.
Cũng được thôi !
Lần này lại chẳng lẽ bắt tôi làm 2 công tác vừa bồi dưỡng cả Anh và Pháp 9.
Nên hiệu trưởng đành cho giáo viên Sứ địa chuyển qua dạy Pháp lớp 8, kê lên dạy bồi dưỡng cho lớp 9 Pháp.
Một hôm, tôi gặp 1 giáo viên cấp 1 quen thân.
Cô vội vã báo tin cho tôi biết, Phòng Giáo dục định đưa tôi về Định Hoà để dạy Anh văn, vì nơi đây thiếu giáo viên Anh.
Một chuyên viên của Phòng Giáo dục đã đề nghị với Tổ chức như vậy.
Còn bảo cứ cắt lương đưa lên Định Hoà là tôi phải chấp hành thôi.
Được rồi !
Tôi còn rõ thêm người đề nghị việc này trước kia là 1 sĩ quan chế độ cũ, cũng trôi nổi, lên đêngh ... , mới về được làm ở Phòng Giáo dục, vì có thân nhân là “ cách mạng ” đỡ đầu ...!
Chỉ một thời gian sau, anh ta phải ra lớp dạy bình thường.
Tôi ra Phòng tổ chức gặp và hỏi trưởng phòng :
- Có phải anh định cắt lương, để buộc tôi về Định Hoà dạy không ?
- Đâu có chuyện đó !
Chối hả ? Tôi kể rõ hết đầu đuôi câu chuyện bữa anh và chuyên viên Phòng Giáo dục đó ngồi nói chuyện.
Anh bèn trả lời :
- Quyền đề nghị là quyền của người ta.
Tôi nhìn sâu vào mắt anh, rồi nói :
- Anh thử cho lãnh đạo ký quyết định đưa tôi đi, anh sẽ biết chuyện gì xảy ra thôi !
Rồi tôi bỏ ra về ...

Còn ông hiệu trưởng điềm nhiên, không giữ tôi lại.
Có lẽ, ông ta nghĩ tôi ở trường, sẽ không nghe theo những phân công vô lý của ông, làm ông mất mặt chăng ?
Mặc dù bạn thân của ông đã từng làm hiệu trưởng khuyên :
- Mà đừng làm vậy ...! Cô Tâm hang cùng ngõ hẻm nào cổ cũng biết hết đó.
Hiệu trưởng làm thính, tại ông bất lực hay tham chiếc ghế mình đang ngồi, không dám giữ tôi lại ...!?
Nhưng rốt cuộc, Phòng Tổ chức không đưa tôi đi.
Xem như không có chuyện gì xảy ra.
Vậy thì bỏ qua thôi ...
Không biết do ông ta “ mét “ với Phòng Giáo dục hay sao đó.
Cả đoàn Phòng Giáo dục gồm Công đoàn Phòng, Trưởng Phòng ... đến trường để giải quyết việc tôi không “ tuân lệnh “ hiệu trưởng ...
Ông tố cáo tôi ngày Nhà Giáo không đến dự, không nhận quà của Công Đoàn trường.
Công đoàn tặng cho mỗi người 1 cái ly.
Tôi không nhận, đã nói rằng nhà tôi ai cũng có 1 cái ly để uống nước.
Một mình tôi phải “ tranh luận “ với Công đoàn Phòng, lãnh đạo Phòng, ban giám hiệu nhà trường, đoàn thanh niên và Công đoàn trường.
Đương nhiên tôi có quyền phát biểu.
Ai đời, không chịu làm hiệu trưởng để về đây được phân công làm tạp vụ, lại còn muốn chuyển đi trường khác ở xa, trong lúc đang khó khăn.
Tôi lại không biết cỡi xe gắn máy ...
Nói chung, ai cũng có quyền phát biểu.
Các giáo viên khác chỉ ngồi “ im re “ !
Cả một buổi chiều, nếu nói “ đấu đá “ cũng hơi quá.
Cuối cùng, Trưởng phòng giáo dục kết luận lửng lơ “ con cá vàng “, để mắng xéo tôi :
- Con cũng là con thường hư. Bây giờ không hư nữa.
Rồi tất cả lục tục ra về ...!

“ KHUẾCH TRƯỞNG “ VIỆC DẠY THÊM ...!

Lúc làm hiệu trưởng Trường Hiệp Thành 2, tôi đã khởi đầu việc dạy thêm ở nhà em Nhat Dieu.
Gia đình em mời tôi dạy Anh văn thêm cho các em của em.
Đến nơi, tôi mới biết chúng tôi là họ hàng của nhau.
Vai thứ còn lớn hơn Bà của em ...
Sau đó, tôi dạy thêm Pháp văn cho Nhat Dieu.
Ra lớp rồi, tôi bắt đầu “ khuếch trương “ việc dạy thêm Anh văn, tại 1 cái bàn dài, ở phía trước, bên trong cổng trường Phú Cường 2.
Đầu tiên, tôi dạy con gái của Anh Phúc, hiệu trưởng xưa của Trường Trung học Trịnh Hoài Đức là Hồng Nhan, và vài em khác ...
1 giáo viên cấp 1 của trường mời tôi dạy cho đứa cháu cấp 1 học tiếng Anh vì bé thuộc diện con lai, sắp định cư ở Mỹ với mẹ.
Tôi từ chối vì xưa nay tôi đâu từng dạy các lớp bé.
Sau, cô cứ nói tới lui hoài, nên tôi đành nhận.
Lúc đến dạy, bé đưa 1 quyển tập 50 trang ra.

Tôi hơi ngạc nhiên. Sao không phải tập 100 trang mà lại tập 50 trang.
Lúc tôi dạy, cô giáo đó cứ lau bàn, lau ghế, quét nhà quanh đó.
Tôi đâu biết là cô muốn nghe, muốn xem cách dạy của tôi.
Tại vì bé có người dưỡng, dạy Anh văn cấp 3, đã dạy nhưng bé không hiểu gì hết, nên mới nhờ đến tôi ...!
Ít lâu sau tôi mới biết điều này, do bé kể cho tôi nghe.
Dưỡng cứ cầm cuốn tập, cây viết ..., giờ lên nói tới nói lui, con không hiểu gì hết, nên mới nhờ cô đến dạy cho con.
À, ra vậy !
Ít lâu sau, cô giáo đó mới tình thật nói với tôi, cô có cách dạy dễ hiểu nên bé Hiền tiếp thu nhanh ...
Rồi Thầy Nguyễn Phùng Sử, 1 hôm, gặp tôi đã nói với tôi :
- Nếu cô có thì giờ, cô dạy giùm tiếng Anh cho Trường Mỹ Thuật Công Nghiệp (tức là Trường Mỹ Thuật Văn Hoá ngày nay). Họ đang rất cần. Họ thỉnh giảng đàng hoàng.
Tôi yên lặng chẳng nói gì ...
Gặp tôi lần thứ hai, thầy nói :
- Cô cố gắng giúp Trường Mỹ Thuật đi !
Nghe thầy nói như vậy, tôi đã xuống Trường Mỹ Thuật Công nghiệp, gặp thầy Sanh lúc đó là hiệu trưởng.
Dạy 1 thời gian, tôi xin nghỉ, do làm việc quá nhiều, nên bị bệnh ...
Khi tôi bồi dưỡng học sinh thi học sinh giỏi Anh văn 9 có kết quả tốt, Phòng Giáo dục và các phụ huynh của các em được tôi bồi dưỡng để thi giới thiệu chỗ này, chỗ kia.
Từ nhà các vị chức sắc cao thấp, đại gia, thường dân ...
Thế là tôi có “ lối thoát “ theo ý thích.
Ngày ngày, đạp xe đạp tới lui nhà này, nhà kia trong Thị xã để dạy cho học sinh, người lớn ...!
Đã có rất nhiều kỷ niệm đáng nhớ, trong thời kỳ làm gia sư này.
Tôi đã viết riêng 1 loạt bài : KHI LÀM GIA SƯ.
Mối “ bang giao “ ngày càng mở rộng.
Lúc bồi dưỡng học sinh giỏi Vòng Tỉnh, Vòng Toàn quốc, đã được Phòng Giáo dục bố trí cho dạy tại Phòng Giáo dục.
Nhờ đó, càng nhiều người biết đến và mời tôi về nhà dạy.
Khi nghỉ hưu, tôi mở lớp dạy tại nhà, không làm gia sư nữa.
Lúc này, dạy đủ hạng người, từ nhỏ đến lớn, cả những tiếp viên, những người sắp định cư nước ngoài ...
Mãi đến năm tôi 75 tuổi, tôi mới hoàn toàn nghỉ dạy thêm !

CHỦ NHIỆM LỚP 9, TOÀN NAM SINH ...!

Cuối năm học, Trường Phú Cường 2 lại bị tách ra thành trường cấp 1.
Cấp 2 chuẩn bị chuyển về Trường Nghĩa Phương cũ, thành Trường Phú Cường cấp 2.
Trước khi dời trường, ông hiệu trưởng “ tài năng “ của Trường Phú Cường 2 lại bày vẽ thêm.
Ông phân các học sinh lớp 9 thành 3 lớp.
1 lớp toàn nam sinh.
1 lớp toàn nữ sinh.

1 lớp vừa nam sinh vừa nữ sinh.
Cuối cùng, ông không bảo được ai nhận chủ nhiệm lớp 9 toàn nam sinh.
Thế là ông phải nhờ, nhờ tôi giúp, nhận chủ nhiệm lớp này.
Bây giờ ông mới nhớ tôi đã từng làm hiệu trưởng, mà không chịu làm tiếp, xin ra làm giáo viên.
Ông ta nói, cô đã từng làm hiệu trưởng, quản lý cả 1 trường học.
Giờ cô nhận làm chủ nhiệm lớp 9 toàn nam sinh dư sức ...
Vậy sao ? Giờ mới nhớ, mới biết à !
Tôi không thèm nhìn ông, yên lặng chẳng trả lời trả vốn gì hết ...
Sao chỉ biết trả lời “ Yes “ với Phòng Giáo dục.
Giờ không bảo ban được các giáo viên khác, khi họ không chịu nhận chủ nhiệm lớp toàn nam sinh mới nhớ đến tôi, nhờ tôi trợ giúp.
Tôi đâu “ nhỏ mọn “ vậy ...!
Tôi không hề từ chối.
Không biết ông nghĩ suy gì khi phải nhờ tôi như vậy.
Sao không bắt buộc các giáo viên đó phải chủ nhiệm, theo lệnh bắt buộc của ông ?
Lớp 9 toàn nam sinh đã phá “ tàn canh gió lốc “!
Khi tôi có mặt ở trường các em không quậy phá gì.
Một giáo viên bảo tôi :
- Chị chủ nhiệm lớp 9 nam sinh, chị phải dạy bảo chúng nó ...!
Tôi trả lời :
- Vậy sao ? Đâu phải chúng là học trò của riêng tôi. Còn Ban Giám Hiệu, Công Đoàn trường, Tổng phụ trách đội và các giáo viên khác không có trách nhiệm với chúng sao ...?
Một hôm, họ mết với tôi, lớp tôi chủ nhiệm đã trét mắt mèo lên ghế 1 cô giáo, làm cô bị ngứa, không dạy được.
Sao biết là học trò lớp tôi chủ nhiệm làm chớ.
Tôi chỉ nói vậy, rồi thôi.
Đâu có chúng cứ rõ ràng mà phạt các em được.
Vậy là “ chìm xuống “ vụ này !
Lớp 9 toàn nam sinh còn quậy phá thêm.
Một hôm, tôi vào trường, bị “ mết “ học sinh lớp 9 tôi chủ nhiệm khoá 2 ổng khoá vào nhau.
Rồi nói cả 2 ổng khoá đều mất hết.
Thế là ông hiệu trưởng “ xung phong “ leo tường lên lầu 1, vào phòng của các em, tách đôi mỗi nôi phía bên trong ra.
Vậy là cửa phòng được mở.
Bọn nhỏ kể cho tôi nghe.
Ông hiệu trưởng leo thang lên lầu mà ổng run đó cô.
Ông này cũng giỏi thiệt !
Bộ cả trường chỉ có mình ông biết leo tường lên lầu sao ?
Phòng các em học ngay chỗ cầu thang lên lầu.
Vậy nên ông phải leo tường từ phía bên ngoài ...
Bọn nhỏ quậy phá bằng cách, học xong giờ học, đem những băng ghế dài nhét lên chỗ trống bên trên lầu.
Tụi lớp chiều vô, phải khiêng băng ghế xuống.
Học xong lại nhét băng ghế dài lên ...

Cứ thế mà tiếp diễn.
Phải công nhận chúng siêng thật !
Mãi sau, tôi mới nghe giáo viên “ mét “ với tôi như vậy.
Tôi chỉ cười ..., biết nói năng gì giờ....
Đâu có bắt “ quả tang “ được mà phạt chớ.
Ai biểu ông “ cải cách “ chi cho phiền vậy ...!
Nhưng ông đâu ở đây lâu.
Sau đó, ông theo nhà vợ, định cư ở Mỹ.
Tuy vậy, lúc về Việt Nam chơi, ông đã đến nhà 1 người bạn của ông, tình cờ gặp tôi ở đó.
Tôi nhìn ông mà cười thâm trong bụng, khi nhớ lại những chuyện xưa, tuy đã qua lâu rồi
...

KIỂM TRA PHÒNG GIÁO DỤC LỘC NINH ...!

Lúc trước, chỉ có 2 Tổ là Tổ Tự nhiên và Tổ Xã hội.
Tổ Xã hội bao gồm cả Ngoại ngữ.
Khi bắt đầu có Tổ Ngoại ngữ, trường yêu cầu tôi làm Tổ trưởng.
Cũng được thôi.
Đỡ phải chủ nhiệm lớp.
Sở Giáo dục cần người kiểm tra bộ môn Anh văn đi cùng đến Lộc Ninh.
Lúc đó, chuyên viên của Sở bận việc nên không đi được.
Trưởng Phòng Phổ thông phải lên xuống Phòng Giáo dục Thị xã 3 lần mới chọn được tôi đi kiểm tra bộ môn Anh văn cùng.
Sau đó, hiệu phó chuyên môn trường tôi mới kể cho tôi nghe.
Em tưởng Sở cần người trẻ tuổi đi cùng, nên em chọn một giáo viên trẻ tuổi.
Sở không đồng ý ...
Nghe mọi người bàn tán, đi Lộc Ninh về, thế nào cũng “ ôm tú lạnh “ theo.
Nghĩ tới, nghĩ lui, tôi lại lên Sở, gặp ông Thiệu, lúc đó vẫn là Phó Giám Đốc Sở Giáo dục.
Tôi trình bày, tôi không muốn đi cùng Sở lên Lộc Ninh.
Ông hỏi tôi tại sao.
Tôi nói thẳng ý nghĩ của tôi ra :
- Sợ lên đó về bị sốt rét !
Ông nhìn tôi, cười to, rồi nói :
- Con bé này ! Thành phố người ta là thành phố cách mạng, làm gì có sốt rét . Thôi, về chuẩn bị đi cùng đoàn ...!
Biết rằng không thay đổi được.
Đành trở về chuẩn bị đi.
Lúc đến Sở Giáo dục để đi, một vài người trong đoàn trêu ghẹo tôi ;
- Có nhớ mang theo gối ôm và bình sữa không ...?
Khi lên đến nơi, em Luật, ở Phòng Giáo dục Lộc Ninh, lúc trước dạy ở Thị xã với chúng tôi, còn trêu ghẹo tôi :
- Lên đây, không được tắm trong 1 tuần lễ. Hết tuần lễ mới tắm. Nếu không sẽ bị “ sốt rét “...!
Nói xong, em cười cùng mọi người.
Em Luật bảo, chị nghỉ ngơi đi. Rồi bà xã em nấu nước cho tắm ...
Trong đoàn còn có 2 nữ nữa.

Ngọc Vân sau này làm Phó giám đốc Sở Giáo dục.
Ở Phòng Giáo dục ra, xuống đến chỗ ăn, uống, tôi rụng rời tay chân.
Trời ơi ! Cái giếng sâu hoắm ...
Thấy người ta xách nước giếng lên, tôi không dám đi gần lại giếng.
Buổi tối, từ phòng ngủ xuống chỗ có giếng nước, tôi và Ngọc Vân xách thử nước, vì lúc đó mọi người đã đi ngủ hết rồi, không còn miếng nước nào trong lu để dùng.
Tôi chỉ đứng xa xa cái giếng.
Ngọc Vân thả thùng xuống xách nước.
Không biết sao, cái thùng rớt xuống giếng luôn.
Hai đứa trốn về phòng ngủ, xem như không có gì xảy ra....
Sáng hôm sau, lâu sau, 2 đứa mới dám xuống phòng ăn.
Thấy người ta đang xách nước, đổ đầy các lu.
Hai đứa nhìn nhau, cười !
Buổi chiều ở Lộc Ninh, buồn thê lương ...
Thấy người ta khiêng cáng đem bệnh nhân lên bệnh viện, càng buồn chết người ...
Đi kiểm tra những chỗ xa xa ở Lộc Ninh, cũng khá thú vị.,
Nhờ vậy, tôi cũng thu được một số kinh nghiệm về kiểm tra.
Bạn đi, tôi dành ngòi phía ngoài, để ngắm cảnh.
Bụi bay mịt mù ...
Lần này, đoàn đốc kết kiểm tra cùng phòng giáo dục, trước khi ra về, tôi ngòi phía ngoài cùng phòng.
Vừa xong là tôi chạy trước ra xe, ngòi phía trong cùng để né tránh bụi đường.
Về đến nhà, nghe khỏe gì đâu ...!

BỒI DƯỠNG HỌC SINH GIỎI ...!

Cũng không nhớ rõ lắm từ năm nào Phòng Giáo dục Thị xã đã triển khai việc bắt đầu bồi dưỡng học sinh giỏi các bộ môn chính.
Năm đầu tiên, học sinh của trường không vào được.
Thế là đổi giáo viên bồi dưỡng.
Sao Phòng và trường lại vội vàng thế, không biết nữa. ...
Tôi cho rằng học sinh không đậu được không hẳn do giáo viên dạy không giỏi!
Tiếp đó anh Thạnh dạy Anh văn cấp 3, nhưng không biết sao, sau 75, lại dạy cùng trường với tôi.
Anh và tôi bồi dưỡng Anh văn 9 có học sinh giỏi các vòng.
Sau đó, tôi với cô Phụng dạy Trường Hiệp Thành 1 bồi dưỡng tiếp, cũng tiếp tục có học sinh giỏi.
Phòng đề nghị chúng tôi mở chuyên đề về dạy và học.
Một người trình bày lý thuyết 1 tiết dạy Anh nói chung.
Một người minh họa bằng 1 tiết dạy, ở Trường Hiệp Thành 1.
Cô Phụng đề nghị để cô minh họa 1 tiết dạy.
Còn tôi trình bày về lý thuyết ...
Sau đó, Phòng Giáo dục lại phân công cho Trường Phú Cường 1 của chúng tôi, tổ chức thi Đố Vui Đề Học bằng tiếng Anh, cũng tại Trường Hiệp Thành 1.
Chúng tôi cũng đã tổ chức khá thành công.
Sau buổi thi, tôi mệt rã rời, vì phải gánh chằm điếm hầu hết các câu hỏi.

Lý do, tôi dạy đủ các cấp lớp, do dạy thêm ở bên ngoài ..., từ lớp 6 đến lớp 9.
Về sau lại dạy từ Mẫu giáo trở lên. Còn làm tổ trưởng chuyên môn.
Còn các giáo viên khác chỉ dạy theo 1 cấp lớp, nên không bao gồm hết phần trả lời các câu hỏi từ lớp 6 đến lớp 9 của các học sinh dự thi Đố vui để học.
Khi cô Phụng cùng dạy bồi dưỡng Anh 9 với tôi về Sài Gòn, tôi bồi dưỡng một mình.
May mắn là năm nào cũng có học sinh giỏi.
Dạy cực khổ mà tiền chẳng có bao nhiêu.
Có giáo viên các môn khác tính đề nghị Phòng Giáo dục trả thêm tiền, nhưng tôi nói :
- Chỗ nào để kiểm tiếng, thì kiểm tiếng. Chỗ nào để kiểm tiền, thì kiểm tiền ...!
Quả đúng vậy, khi bồi dưỡng học sinh giỏi có tiếng rồi, nhiều phụ huynh sẽ mời về nhà dạy

...

Tôi nhớ, hình như cả quá trình bồi dưỡng học sinh giỏi vòng tỉnh và vòng toàn quốc, chỉ vón vện 200 ngàn đồng.

Hơi bèo quá !

Mà trách nhiệm vô cùng nặng nề.

Người ta trêu gheo chúng tôi :

- Khi học sinh đậu, ai cũng có công, từ lãnh đạo trở xuống. Học sinh đậu ít, thậm chí nếu không đậu em nào, người bồi dưỡng đứng “ trơ vơ “ một mình, lãnh đủ ...!

Còn các vòng trường, cụm, thị vì dạy cho trường, không có đồng nào.

May mắn thay, có năm, tôi bồi dưỡng vòng Tỉnh cho Phòng Giáo dục vô luôn được 4 em.

Còn 1 chỗ cho 1 em ở Phòng Giáo dục khác.

Trong số đó có con gái của em Thanh Dieu Tran Thi.

Những học sinh vào vòng Thị của các trường đều tập trung về Phòng Giáo dục cho tôi dạy để thi tiếp vào vòng Tỉnh, và vòng toàn quốc.

Năm nào tôi bồi dưỡng các em cũng vô được vòng Tỉnh.

Có 1 năm, tôi không bồi dưỡng, trường có học sinh đậu yêu cầu họ được bồi dưỡng.

Kết quả, không may, chẳng có em nào “ vô “ được.

Thế là bị Phòng giáo dục hơi “ xì nẹt “ !

Sau cùng, tôi “ thoát khỏi “ việc bồi dưỡng học sinh giỏi Anh văn 9, do trường tôi biến thành trường Bán Công, nên không có học sinh giỏi nữa, vì trường chỉ tiếp nhận học sinh “ ngoại hạng “ ...

Nhờ bồi dưỡng học sinh giỏi như vậy, nhiều phụ huynh gửi con em cho tôi dạy.

Kể ra cũng “ bù đắp “ được công bồi dưỡng học sinh giỏi cho Phòng và Sở Giáo dục !

THỰC TẬP GIÁO SINH CAO ĐẲNG SƯ PHẠM ...!

Trường Cao đẳng Sư phạm tỉnh nhà thường gọi các giáo sinh đến thực tập ở các trường.

Trường tôi cũng vậy, thường nhận các em về thực tập.

Tôi là tổ trưởng chuyên môn, lại dạy lớp 9 là lớp cuối cấp, nên hiếm khi nhận thực tập.

Lúc đó, Nga vẫn cũng đã được dạy lâu rồi, nên cũng có giáo sinh về thực tập.

Tôi chủ yếu chỉ theo dõi bộ môn Anh văn.

Là tổ trưởng chuyên môn, nên phải nắm chắc những gì xảy ra trong các tiết thực tập, để làm báo cáo tổng kết trong tổ.

Năm đó, không biết sao hiệu phó chuyên môn phân công cho tôi thực tập vài em.

Một giáo sinh chưa nộp giáo án cho tôi duyệt trước khi dạy.

Tôi nhắc trường nhóm về việc này.

Trưởng nhóm gặp em, trả lời là em đã nộp rồi.
Tôi là người rất cẩn thận, không thể nào đánh mất giáo án của giáo sinh được.
Hỏi ra, mới biết, em này có vợ con, bận bán buôn xe ...
Tôi cương quyết không nhận thực tập cho em này.
Đề giáo viên khác hướng dẫn.
Như vậy, sẽ tránh rắc rối về sau, khi đánh giá tiết dạy thực tập của em ...
Một giáo sinh nộp giáo án, viết sai chính tả 1 chữ, tôi bảo em viết sai.
Em cương quyết nói giáo viên em đã dạy như vậy.
Tôi bảo em về tra lại tự điển hoặc mời giáo viên đó đến gặp tôi.
Sau đó, em mới nhận mình viết sai.
Khi em đã đi dạy ở xa, đã gặp lại tôi, về nhà em đã viết gởi qua Bru điện cho tôi một bức thư khá cảm động để xin lỗi và cảm ơn tôi.
Tôi đã đăng nguyên văn bức thư này lên Fb lâu rồi ...!
Trong khoá thực tập đó, một hôm, 1 giáo sinh đưa cho tôi 1 xấp giấy khá dày của thầy Đ., bên Nga văn :
- Thầy Đ. nhờ em trao những tờ giấy này cho cô , nhờ giáo viên trong tổ điền vào giúp ...
Tôi cầm xấp giấy xem qua, trả lại cho em, rồi nói :
- Không thuộc phần hành của cô và giáo viên ở đây.
Không biết em giáo sinh về nói sao với thầy Đ.
Sáng hôm sau, hiệu trưởng “ đích thân “ mang xấp giấy đó bảo chúng tôi điền vào.
Sao tôi có thể nhận được chứ !
Tôi trả lại cho hiệu trưởng.
Thầy Đ. cũng hướng dẫn giáo sinh như chúng tôi.
Tại sao không trực tiếp nhờ tôi mà lại giao cho 1 giáo sinh, rồi sau đó “ mượn tay “ hiệu trưởng ra lệnh cho chúng tôi.
Việc điền vào những bảng thống kê này không phải là nhiệm vụ của chúng tôi, cũng chẳng liên quan gì với chúng tôi.
Nếu thầy Đ. Nga văn tận tay nhờ tôi giúp đỡ, tôi rất sẵn lòng.
Tại sao nhờ giáo sinh không được, rồi nhờ hiệu trưởng ra lệnh.
Từ đó về sau, trường Cao Đẳng Sư Phạm gởi giáo sinh về thực tập ở trường tôi, bên ngoại ngữ “ hơi ngại “ tiếp xúc với tôi.
Cái gì đúng thì thôi !
Chúng tôi cũng là giáo viên hướng dẫn thực tập như thầy Đ. Nga văn.
Chúng tôi không phải dưới quyền ông.
Thật quá sai lầm ...!

TIẾP ÔNG PHÓ CHỦ NHIỆM ...!

Lần này, tôi không thực tập giáo sinh, theo yêu cầu của Ban Giám hiệu.
Tôi chỉ theo dõi để làm báo cáo trong Tổ.
Một hôm, hiệu trưởng bảo tôi :
- Chiều nay, họp hội đồng xong lúc 3:00. Từ 3:00 đến 3:30 chị gặp ông Phó Chủ nhiệm bộ môn Anh ở Thành Phố Hồ Chí Minh.
Từ 3:30 trở đi, tôi bận họp cùng Ban chấp hành Công đoàn trường.
Tôi chỉ tiếp ông trong 30'.
Đến giờ, không thấy ông đến.

3:30, tôi họp cùng Ban chấp hành Công đoàn trường.
Một lúc sau, hiệu phó lên lầu, chỗ chúng tôi họp, bảo tôi xuống tiếp ông Phó chủ nhiệm.
Tôi không xuống.
Lý do : ông ta không đến đúng giờ !
Hiệu phó xuống lầu, trao đổi gì đó, tôi không rõ.
Lại lên lầu, đề nghị ông ấy chỉ gặp tôi 5' thôi.
Tôi cũng “ làm lơ “ luôn...
Thế là đích thân hiệu trưởng lên đề nghị tôi chỉ gặp ông ấy 5'.
Thấy thế cũng đủ rồi, tôi bằng lòng xuống.
Đến sân, tôi thấy ông ấy đang đứng ở cửa phòng.
Khi tôi và hiệu trưởng đến cửa phòng, hiệu trưởng về văn phòng mình.
Ông ta lịch sự mời tôi vào phòng họp.
Là 1 người nhìn rất đẹp, có dáng chuẩn. Có lẽ là dân đã từng du học nước ngoài về ... !
Vào phòng, tôi ngồi xuống trước.
Ông ta tự động ngồi kế bên tôi, cách 1 bàn nước nhỏ.
Tôi ngồi, nhìn ra ngoài sân trường, yên lặng.
Ông mở lời trước, nói ông đến trễ do không rành đường từ Sài Gòn đi đến đây, rồi tiếp :
- Cô có gì cần trao đổi với tôi không ?
Tôi nói mà không nhìn ông ta :
- Ông muốn gặp tôi, ông có gì cần trao đổi chứ sao lại là tôi ?
- Vậy cô có cần giáo sinh phải làm giáo án đúng 5 bước lên lớp không ? Bên Dĩ An yêu cầu như vậy ...
- Thời đại này người ta lên cung trăng rồi mà còn 5 bước lên lớp ...! Chỉ cần dạy xong, học sinh hiểu bài là được !
(Lúc trước, tôi đã viết 1 lần về bài này, tôi không viết câu đầu tiên, e rằng không tiện vì lúc đó tôi mới bắt đầu tập viết văn, trong loạt bài “ Những trải nghiệm cuộc sống “. Minh Tâm đã đăng trong Trang Nhà cựu giáo sư và học sinh Trịnh Hoài Đức. Nhưng hiện nay, tôi viết ra đầy đủ như vậy, vì bây giờ tôi viết lại, như là viết “ lịch sử “, nên cần phải đủ và đúng ...)
Tôi nói tới đây, ông ta nhìn đồng hồ, thấy đúng 5' rồi, nên vội kết thúc :
- Đã 5' rồi. Tôi sẽ còn gặp lại cô sau.
Tôi không nói gì, đứng dậy.
Ông ra về ...
Còn màn sau nữa !
Tôi không có giờ dạy.
Hôm đó, tôi vào trường để nhờ 1 giáo viên bạn chở tôi đi công chuyện riêng.
Chúng tôi đã có hẹn trước rồi.
Hiệu trưởng thấy tôi vào, bèn gọi ngay, nhờ tôi hướng dẫn ông Phó Chủ nhiệm lên dự giờ, lớp nào cũng được.
Tôi dẫn ông lên phòng ngay sát cầu thang.
Phòng này có cửa thông ra phía sau sân ...
Thấy phía sau có 2 bàn trống.
Tôi mời ông ngồi bàn trên 1 mình.
Tôi ngồi bàn trống cuối cùng, sát bàn ông ngồi.
Lúc này, tôi đã dặn bạn giáo viên ra cổng chờ.
Khoảng 10' sau, tôi lẳng lặng đi ra ngoài để bạn giáo viên chở đi ...

Tôi không thích kiểu làm việc không có kế hoạch của hiệu trưởng, “ gặp đâu xâu đó “ !
Mấy hôm sau, tôi qua trường Phú Cường (Bò Đề) chơi với hiệu phó bên đó là bạn tôi.
Chúng tôi bàn về chuyện giáo sinh thực tập.

Bạn tôi nói :

- Cái ông Phó Chủ nhiệm qua bên chị có tiếp xúc với ai không ?

- Có chứ ! Ông đã gặp tôi ...

- Vậy mà ở bên này, ông chỉ nói chuyện với hiệu trưởng thôi. Không thèm dòm tới hiệu phó gì hết. Có vẻ ... lắm !

Tôi bèn kể cho bạn tôi nghe những chuyện đã xảy ra.

Bạn tôi cười rồi kết luận :

- Vậy cho ...!

TỔNG KẾT ĐỢT THỰC TẬP ...!

Chiều nay, sẽ họp Hội đồng để tổng kết đợt thực tập giáo sinh Cao đẳng sư phạm tỉnh Bình Dương.

Chúng tôi vào phòng họp trước.

Hiệu trưởng cùng 2 hiệu phó vào tiếp.

Dĩ nhiên ông Phó chủ nhiệm cũng đến dự.

Hình như có ông Chủ nhiệm hơi cao tuổi cũng đến dự, tôi không quan tâm lắm.

Hai người ngồi vào bàn trên cùng.

Tôi ngồi bàn thứ nhì, phía sau ông Phó chủ nhiệm.

Ông hiệu trưởng đọc bảng tổng kết thực tập.

Đang ngồi nghe, bỗng tôi “ giựt mình “....

Ông đang khen anh Thuận Tùng giỏi ... !

Tôi “ giựt mình “ vì không hiểu sao ông không chịu tìm hiểu cho kỹ.

Làm “ mất mặt “ thiệt.

Nhưng không thấy các giáo viên thực tập giáo sinh nói gì, vẫn yên lặng ngồi nghe.

Thôi cho qua đi !

Không ngờ một lúc sau, ông lại anh Thuận Tùng nữa.

Lần này tôi không thể làm ngơ.

Cả hội đồng, có lẽ nhiều người biết Thuận Tùng là phái nữ.

Sao người thực tập cho em không chịu đính chính ?

Tôi mới nói, Thuận Tùng là nữ.

Em chính là học sinh giỏi Anh văn trường tôi, do tôi dạy bồi dưỡng.

Ông hiệu trưởng không biết có “ bối rối “ không.

Tôi ngại nhìn mặt ông.

Sao trước khi báo cáo ông không họp cùng chúng tôi để nắm rõ tình hình hơn...?

Lúc tôi nói Thuận Tùng là nữ, ông Phó chủ nhiệm quay lại nhìn tôi.

Sau đó, ông viết 1 tờ giấy gửi xuống cho tôi.

Chủ yếu ông hỏi tôi thực tập 1 tiết bao nhiêu tiền.

Tôi thắc mắc, sao ông lại hỏi vậy, nhưng vẫn viết vào giấy, trả lời lại.

Tôi là tổ trưởng chuyên môn, không thực tập giáo sinh.

Lý do : tôi dạy lớp 9 là lớp cuối cấp, nên không muốn làm xáo trộn lớp học.

Sau khi hiệu trưởng báo cáo xong, đã hết phần hành liên hệ, nên 2 vị khách quý đi ra ngoài.

Hội đồng họp tiếp cùng hiệu trưởng.

Bất ngờ, ông Phó chủ nhiệm quay lại phía tôi :

- Xin mời cô vui lòng lên văn phòng họp với tôi và hiệu phó.

Đã tổng kết rồi, còn mời tôi họp riêng làm gì nữa ?

Thắc mắc nhưng tôi không hỏi lại.

Khi đã vào văn phòng rồi, ông quay lại nhìn tôi, rồi nói :

- Tôi muốn mời cô cùng họp vì tôi muốn để cô nắm rõ hết tình hình ...!

Rồi ông quay qua hiệu phó, nói một cách khá nghiêm túc :

-Chúng tôi chỉ muốn nói rõ tiền thực tập giáo sinh cho hiệu phó và cho cô đây biết. Tuy nhà trường giải quyết. Đó là việc riêng của nhà trường. Còn tiền trường chiêu đãi đón Phòng và Sở xuống đây, chúng tôi không mời, nên không giải quyết tiền cho việc mời này ...!

Tôi kinh ngạc vô cùng, phải nói như vậy.

Sao trường mời Sở và Phòng đến đây mà tôi không hề biết, không hề hay, không hề nghe ai nói !

Vậy là tôi hiểu rất sâu xa, tại sao ông Phó Chủ nhiệm lại mời tôi xuống đây.

Tôi như là một nhân chứng cho ông.

Tôi phải theo dõi đoàn thực tập vì là nhiệm vụ của tôi.

Tôi không dính líu gì đến đoàn thực tập, cũng như tiền bạc.

Tôi chỉ luôn theo dõi và tổng kết mọi việc trong tổ để báo cáo thôi.

Thiệt là, không biết nói sao đây ...!?

Chẳng hiểu sao, có đoàn giáo sinh thực tập đến, có khi tôi nhận được tiền, có khi không có đồng nào ...?

Tôi không hề thắc mắc, hỏi lại, vì chẳng đáng gì .

CÔNG TÁC “ NGOÀI LUỒNG “...!

Cũng không nhớ rõ lắm, do đâu tôi đi xin tiền để phát thưởng cuối năm cho học sinh trường.

Lúc đó là thời kỳ “ quân quản “ !

Trước tiên, tôi một mình đến Hãng Mực In gần trường.

Giám đốc của hãng này là con của một chức sắc cao cấp.

Bà xã em cũng là giáo viên, là chỗ quen biết.

Tôi chỉ đến, đưa giấy giới thiệu cho người ta xem.

Họ chỉ tiền, làm biên nhận, tôi đem về cho nhà trường.

Tôi chưa hề “ ca bài ca con cá “..., như những người đi xin tiền khác thường làm..

Nhớ lại, sau đó, tôi lên Hãng Gạch Hồng Đức, Hãng Nước Đá Hồng Đức.

Những chỗ này tôi chỉ đi một mình.

Lúc lên chỗ Ty Tài Chánh, ở đường Ngô Quyền, tôi đã gặp toàn là bộ đội.

Lúc đó tôi cũng đi một mình....

Họ mang “một đồng “ tiền giấy lẻ, 1 ngàn, 2 ngàn....

Tôi nhìn đồng tiền, rồi nhìn các anh bộ đội.

Một anh có vẻ lạnh lợi, hiểu ý tôi, nên bảo các anh khác cùng nhau xếp tiền lại đàng hoàng, ghi rõ số tiền, rồi giao cho tôi.

Tôi cảm ơn các anh vì đã giúp cho chúng tôi có tiền để phát thưởng cuối năm.

Tôi xuống chỗ Giao thông vận tải ở Gò Đậu.

Tôi đưa giấy tờ cho họ xem.

Họ bảo không có tiền, nên không thể giúp.

Tôi vẫn cảm ơn và đi ra về.

Ra gần đến cổng, gặp chị bạn học cùng ngày xưa ở Trường Nguyễn Trãi.

Chị hỏi :

- Tâm đi đâu mà xuống đây...?

Tôi trả lời đi xin tiền phát thưởng cuối năm cho học trò.

Chị nói, nếu họ cho ít thì chị sẽ xin thêm giúp.

Tôi trả lời, chẳng có đồng nào cả ...!

Chị bảo tôi đợi, nhưng tôi bỏ về luôn.

Sáng hôm sau, tôi đến trường.

Nhà trường bảo có cô nào ở Giao thông vận tải, đã đem tiền đến, bảo giao cho cô Tâm.

Sau đó, gặp chị mới rõ.

Chị không biết tôi dạy trường nào, nên đến Trường Tiểu học Nguyễn Du bây giờ, giao tiền cho họ.

Họ nói cô Tâm ở Trường Phú Cường, bên Nghĩa Phương.

Chị đến đây và giao tiền cho nhà trường.

Tôi với vài giáo viên khác lên Ủy Ban Nhân Dân Tỉnh để xin tiếp.

Có một bạn giáo viên làm tôi thấy “ mất mặt “ thiệt !

Chị bảo rằng trường nghèo này kia, kia nợ ..., để xin tiền.

Tôi rất không hài lòng !

Sau đó, tôi bảo chỉ cần đưa giấy.

Nếu thấy được, họ sẽ giúp.

Không cần phải ca “ bài ca con cá, con cua “ gì hết.

Mất thì giờ, mất cả thể diện ...!

Cũng được một ít tiền hay phẩm vật gì đó, không nhớ rõ lắm.

Tôi đến chơi nhà em Ngô Ngọc Thuỳ, với mẹ và dì của em.

Gặp em Huỳnh Kim Cương ở đó.

Hình như em dạy thêm cho em Ngô Ngọc Thuỳ.

Em bảo tôi :

- Cô đâu cần đi lẻ tẻ chỗ này, chỗ kia chi cho mệt. Cô lên chỗ Dũng Lò vôi, sẽ đủ thôi.

Nghe lời em, tôi và 2 đoàn viên thanh niên “ ở đâu khó có chúng tôi “ của trường, 1 nam, 1 nữ đi đến đó..

Đến cổng vào Lò Vôi, 2 em này lại “ chúng “, không chịu vào, bảo tôi đi một mình.

Tôi không biết vậy họ theo tôi làm chi ...?

Tôi vào Lò Vôi, đến 1 phòng cửa mở rộng.

Thấy 2 bên, 1 nữ đang đánh máy, và bên kia 1 nam đang ngồi.

Không muốn là phiền người nữ đang bận làm việc, tôi thẳng đến chỗ người nam đang ngồi.

Tôi hỏi nhẹ :

- Xin lỗi, tôi muốn gặp Giám đốc thì gặp ở đâu ?

- Cô gặp ở đây nè ...!

Tôi hơi ngạc nhiên một chút.

Rồi đưa giấy tờ cho ông này xem.

Sau khi xem xong, ông lấy giấy bút ghi chép, tính toán gì đó ...

Xong đưa giấy cho tôi xem số tiền.

Hỏi tôi như vậy có đủ không.

Tôi bảo, tùy theo ông thôi.

Tôi thấy cần nói thêm câu thông như lời Huỳnh Kim Cương đã kể ..., trường em đã kết nghĩa với chỗ Dũng Lò Vôi.

- Xin lỗi, chỗ ông có thể kết nghĩa với trường tôi không ?

Ông chỉ nhìn tôi, cười, rồi trả lời :

- Trường cô nhiều nữ giáo viên quá, tôi không dám kết nghĩa ...!

Tôi bảo 2 đoàn viên thanh niên vào nhận tiền.

Sau đó, hiệu trưởng bảo chúng tôi xuống Trung Tâm dạy nghề ở Cầu Bà Hên.

Họ đã mượn trường tôi để dạy thêm, hình như là ban đêm.

Chuyện này tôi không rõ. Hiệu trưởng nói, mình xuống họ sẽ cho liền. Có hẹn rồi.

Lần này, hình như tôi đã đi với 1 em nào đó, sao tôi không nhớ lại được.

Xuống Cầu Bà Hên.

Vào gặp Lê Văn Hoa, nhắc lại vụ tiền phát thưởng.

Anh bảo tôi vào gặp bà Giám đốc

Tôi cũng một mình vào phòng bà.

Bà xem giấy tờ rồi, hơi có vẻ khó chịu, nói Trung Tâm làm gì có tiền mà giúp ...

- Xin lỗi, anh Lê Văn Hoa bảo xuống đây lấy.

Cuối cùng, bà chịu cho tiền khi tôi nói với bà :

- Xin tiền là cho học sinh. Bà không cho cũng được nhưng đừng nói như thế !

Vì bà có cần nhằn chút đỉnh, nên khi bà đồng ý giao tiền, tôi không chịu nhận :

- Xin lỗi, trường tôi sẽ cử người xuống lấy sau ...

Vậy là trường phải cử thêm ai đó đến nhận, tôi không rõ lắm !

Khá đủ tiền để phát thưởng rồi.

Chỉ là chuyện “ ngoài luồng “, không phải là công tác chính của người dạy học.

Kể lại chơi “ cho vui “ vậy mà !

NGHỀ TAY TRÁI ...!

Lúc tôi làm gia sư nhiều nhà trong Thị xã, các quán ăn đề nghị tôi bỏ mỗi rượu thuốc cho họ.

Cũng tiện lợi, đi ngang qua quán, ghé vào bỏ rượu, rồi đi dạy tiếp.

Nếu quán nào có con họ học, sẽ vào trong dạy cho con họ.

Lúc đó, tôi lấy rượu ở quán cà phê sân vườn Nhà tôi bây giờ.

Muốn vào đây, phải qua một cây cầu khỉ lắc lẻo, trông thấy “ ớn “ quá.

Cũng may, người ở đây mang rượu ra cho tôi.

Một mình tôi qua cầu còn ngán tới óc, sợ muốn chết ...!

Chỉ mua rượu.

Thuốc ở nhà có sẵn, thật tiện lợi.

Ba tôi đã ra một toa thuốc đặc biệt cho tôi.

Tôi hơi e ngại khi đến các quán nhậu.

Rượu vào lời ra, inh ỏi cả tai.

Nhìn các “ thợ nhậu “ ngồi quây quần bên nhau, mặt đỏ kè, mồm loa mép dài, thấy mà “ ngán “.

Lúc say, họ đâu còn biết gì, nhớ chi, tha hồ thoải mái nói cười vô tội vạ.

Mua tay, múa chân như những người điên, lúc lên cơn.

Ăn nói chẳng từ thứ gì.

Vậy mà không biết sao, người đời còn ca tụng, những người uống rượu là “ con Ngọc Hoàng “ !

Tôi nghĩ., chắc những người say tự xưng vậy thôi ...?

Tôi đến bỏ mỗi gói đầu cho các quán.

Ban đầu, còn kha khá, họ giữ gìn nguyên chất rượu thuốc do tôi chế.

Sau, họ pha chế thêm nhiều quá.

Nhìn màu rượu, đã mất chất, hơi phản cảm.

Tôi thấy không ổn, nên ngưng việc làm rượu thuốc để giao cho họ.

Đi ngang qua, họ cứ kêu, ngoắc ... bảo tôi cung cấp thêm.

Làm ăn với những kẻ mắt “ uy tín “ như vậy sao được.

Thôi thì bỏ luôn nghề tay trái này vậy ...!

VỀ HƯU ...!

“ Chanh đã hết nước rồi “, nên được nghỉ hưu.

Nói cách khác, “ hết xôi, rồi việc “...!

Công đoàn nhà trường lặng lẽ trao tặng cho tôi 1 sợi dây chuyền vừa phải bằng vàng Tây.

Tổ ngoại ngữ đại diện, tặng cho tôi 1 cái Khánh Phước Lộc Thọ.!

Sau đó, trường tôi bị giải thể, không biết lý do gì, tôi không rõ, mà cũng chẳng cần biết chi cho mệt ...!

Trường bị giải thể, sau nhiều lượt sáp nhập qua lại, rồi biến thành trường bán công.

Bây giờ, tôi không còn trẻ, nên cũng chẳng cần nhớ chi.

Chẳng liên quan đến mình.

Một số giáo viên về Trường Phú Cường 1 dạy tiếp.

Một số về trường Nguyễn Thị Minh Khai....

Một số chúng tôi chơ vợ, không có bến đậu khi đã về hưu.

Thuyền lác lư bấp bênh , trôi tới, trôi lui !

Trường Phú Cường chỉ nhận 1 số giáo viên hưu.

Còn 5, 7 tên chúng tôi, bị hân hạnh đẩy về Phòng Giáo dục Thị xã vì Trường Phú Cường 1 không nhận.

Không biết vì lý do gì !?

Chắc do trường không có “kinh phí “ gì đó ...?

Lần 20/11 đầu tiên, sau khi hưu, để vinh danh, kỷ niệm Ngày Nhà Giáo Việt Nam, chúng tôi chơ vợ.

Coi như chúng tôi là thành viên của Phòng Giáo dục Thị xã, nhưng chỉ có tên mà thôi.

Đúng là “ hữu danh vô thực “ !

Chị Thơm dạy Quốc Văn, cũng là giáo viên bồi dưỡng học sinh giỏi cho Phòng và Sở Giáo dục Thị xã đã gặp em Phương, xưa là học trò Trường Trịnh Hoài Đức.

Lúc sau, em về làm Hiệu trưởng ở trường chúng tôi, chuyển công tác khác, sau khi em học khoá đào tạo gì đó ở trường Hành Chánh ..., tôi không rành lắm, vì vật đổi sao dời, nên tôi không nhớ rõ tên.

Chị kể cho em nghe, chúng tôi ngày 20/11 chơ vợ như vậy.

Em Phương mời nhóm “ vô tổ chức “ chúng tôi đi đãi ở Quán Tây Hồ....

ÔI ! NGÀY 20/11 ...!

Những ngày 20/11 sau này, đến hẹn lại lên, các thành viên của Trường Lý Thường Kiệt xưa, nhập chung lại, cũng tự tổ chức ngày 20/11, do em Phương thực hiện.

Và cuối cùng, không để em đãi thọ mãi, nên tự bỏ tiền ra, tự ăn uống, vui chơi cùng nhau. Lúc đầu, tôi đã tham gia, sau này, tôi không tham dự nữa ...!

Cũng xin nói thêm, có một thời gian, chúng tôi được Trường Phú Cường Bò Đề mời đến dự.

Chắc có lẽ, Phòng Giáo dục thấy chúng tôi danh sách ở Phòng không tiện....

Sau chúng tôi không đến dự nữa, những người có nhiệm vụ mang quà đến nhà tặng.

Một lần, đến ngày 20/11, những người có nhiệm vụ mang quà không đến nhà tặng.

Cách mấy ngày sau, vài giáo viên của Trường mang quà đến, tôi bảo mang về đi, nếu không tôi mang ra Phòng Giáo dục trả lại.

Thế là các em mang về.

Hiệu trưởng biết chuyện này, đã đến thăm tôi.

Đã tặng tôi một lẵng hoa nhỏ, do chính em bỏ tiền ra mua.

Một hôm, cách một số ngày, sau khi Hiệu trưởng Trường Phú Cường Bò Đề

đến tặng hoa cho tôi, giáo viên đại diện lại đến mang 1 giỏ hoa khá to, để trên bàn bên ngoài.

Lúc đó, tôi đang bận dạy thêm, không ra ngoài, chỉ hỏi :

- Là gì vậy ?

Giáo viên đã mang giỏ này đến, bên trên rất nhiều hoa, đã trả lời :

- Trường thi cắm hoa nên tặng cho cô.

Họ để đó, rồi chào tôi để ra về, vì thấy tôi đang bận.

Tôi cũng tưởng trong đó chỉ là hoa, do thi cắm hoa ở trường như họ nói.

Dạy xong, học trò về hết.

Tôi ra đóng cổng, rồi vào, xách giỏ hoa lên, sao nghe nặng quá.

Lấy hoa ra hết, mới thấy sữa đường bên dưới.

Lần trước, họ đã tặng, tôi không nhận, vì trễ, qua ngày 20/11 rồi.

Đường sữa, hình như của Ủy Ban Thị Xã tặng cho giáo viên các trường.

Không nhớ rõ là bao nhiêu đường, bao nhiêu sữa, vì không quan tâm đến.

Chẳng lẽ đem ra trả lại cũng kỳ, mà còn chẳng ra sao nữa ...!

Chuyện đến đây chưa hết ...

Một hôm, gần ngày 20/11, một nhóm học sinh của Trường Bò Đề đến thăm tôi, mời tôi tham dự kỷ niệm ngày 20/11.

Nghe thấy các em mời một số đồng nghiệp nam nữ của trường cũ mà các em đã học.

Tôi đồng ý đi.

Đến ngày các em tổ chức, một số các em đem xe đến đón tôi.

Chỉ thấy giáo viên quen, mà học sinh hầu như tôi không biết em nào cả.

Thì ra, tôi chỉ dạy thêm các em, khi thầy Trung hoặc cô Nhận bận việc vắng mặt.

Nhóm này, xin chỉ kể tên đại diện, là em Nguyen Tan Phat, người bảo vệ Vietcombank và Linh Ly Ngoc....

Rồi từ đó đến nay, cứ chủ nhật trước ngày 20/11, các em lại đến thăm và mời đi dự, tại Làng Nướng Tây Hồ, Chánh Mỹ..

Họp xong, chúng tôi còn ta bà đi Karaoke, nếu tiện.

Rất vui, rất nhộn nhịp.

Năm rồi, đã đi thăm thầy Trung và cô Nhận tận nhà ...!

Ngày thường, một số các em khác, tôi dạy sau 75, cũng thỉnh thoảng đến cùng đi uống cà phê với tôi.

Còn học trò cũ, ở Trường Trung Học Trịnh Hoài Đức, cũng thường đến viếng thăm, mời tôi đi chơi cùng các em ...!

Các em nhắn tin thăm hỏi vì không có thời gian rộng rãi.

Tôi trả lời :

- Các em, nghĩ, nhớ đến cô là đủ rồi !

Mình dạy các em, các em còn nhớ, đến thăm hoặc gọi lời thăm hỏi là lẽ thường tình, và cũng đủ đầy lắm ...

Còn dạy học, mỗi tháng mình đã lãnh tiền.

Khi hưu có lương hưu để xây xài là tốt quá rồi.

Ôi ! Tình và tiền ... !

NHỮNG NGÀY 20/11 RÌNH RANG ...!

Trở ngược lại thời gian đã qua...

Tôi không nhớ rõ lắm ngày tháng.

Chỉ nhớ các sự kiện long trọng của ngày 20/11, lúc khởi đầu để vinh danh các nhà giáo, nói chung.

Đã được tổ chức, mang ra cả rạp hát rộng lớn, huy hoàng.

Đầy đủ các ban bộ, chức sắc ...

Nhìn rất có khí thế !

Hình như tổ chức cho cả Phường Phú Cường, rất đông người, được quay phim ...

Sau dần dần xẹp xuống.

Được mang về Hội trường của Phường.

Đâu đó 3 năm gì đó, rồi thôi.

Không còn linh đình, vui vẻ mở hội.

Chắc không có kinh phí sao đó, nghe bàn tán ngoài luồng như vậy.

Ở hội trường Phòng giáo dục, cũng được ăn uống chút chút, quà cáp nho nhỏ gì đó.

Sau giao lại cho trường.

Mỗi trường tự tổ chức, lớn nhỏ tùy theo kinh phí của trường.

Kinh phí lấy từ quỹ quà bánh ở trường.

Bên trên có tài trợ hay không, tôi không rõ.

Thôi thế cũng được !

Dẫu sao, cũng có ngày 20/11, để các nhà giáo được vinh danh, “ Lương sư Hưng quốc “, mỗi năm 1 lần.

Rồi cứ đúng hẹn, lại lập lại ...

Mà nghe, biết được, đọc được, do tôi xem trên mạng.

Ở Nhật Bản, người ta không hề có cái ngày được gọi là “Ngày Nhà Giáo “.

Nhưng dân chúng đối xử rất đặc biệt với nhà giáo.

Nếu lên xe, người lớn tuổi hơn vẫn nhường chỗ cho các nhân vật mang tên là “ Giáo viên “, “ Nhà Giáo “ hay “ Giáo chức “ gì đó ...!

Tôi còn nhớ là vậy !?

Hay là tại tôi thuộc loại U 90, nên lắm cảm, cái nhớ, cái quên ?

Còn bây giờ, cũng nghe đâu đó “ loan tỏa “, hình như, sau này, chỉ còn quà tặng cho những giáo viên già có hoàn cảnh khó khăn hay tiền gì đó, vào cái ngày vinh danh này.

Vậy cũng tốt !

Ít ra, các giáo viên có khó khăn cũng đỡ vất vả trong một số ngày, khi đến ngày được “ vinh danh “ 20/11 hàng năm.

Còn những nhân vật gạo cội như các giáo viên giỏi của Tỉnh, các Ban Giám hiệu mẫu mực gì đó ..., đến ngày 20/11 đại diện cho giáo viên cùng các chức sắc giáo dục được “ vinh danh “ trên Ủy Ban Tỉnh.

Ôi ! Vui thật !

Tôi chỉ thấy qua các hình chụp được đăng lên Fb.

Vậy là, ngày 20/11 vẫn luôn được vinh danh hàng năm ...!

Tốt quá ! Quá tốt !

HỘI CỤU GIÁO CHỨC ...!

Khi tôi đã hưu rồi, một hôm hiệu phó cũ “ thân chinh “ đến tận nhà tôi, rất hồ hởi, phấn khởi, trình bày cho tôi nghe :

- Chị điền vào tờ đơn này. Giờ chưa có hình, nộp sau cũng được ...!

- Để làm gì ...?

- Để được “ bảo vệ quyền lợi “, khi mình là giáo viên hưu ...!

Tôi tức cười quá, mà cũng hơi “ bực chút chút “.

Không bực mình lắm.

Bực nhiều tổn hại sức khỏe, tổn hại lục phủ ngũ tạng của mình sao ?

- Về nói với hội, tôi không vào hội. Khi tại chức còn có thể nói binh vực.

(Giờ trên tóc, dưới dép, quyền lực gì mà binh ai. Có tóc dễ bị nắm đầu lắmĐó là nghĩ thâm vậy.)

Nghe đâu họ đã tổ chức lễ ra mắt rất long trọng, mời một số khách, có lẽ đại diện cho ngành giáo dục.

Rồi tặng quà cáp gì đó cho các đại diện đó.

Vậy là phải đi “ xin “ đâu đó ...

Giống như công tác “ ngoài luồng “ của tôi, đi xin tiền phát phần thưởng cho học sinh khi xưa.!

Một hôm, 1 đồng nghiệp đến nhà nói với tôi :

- Ông bên công đoàn đến nói với tôi, còn 1 chuyện khó mà ông chưa làm được ...

Tôi đâu quan tâm, không thèm hỏi chi cho mệt .

Tôi nói qua chuyện khác.

Đồng nghiệp bèn giành nói :

- Ông nói còn chị, không biết nói sao cho chị vô hội Cựu Giáo Chức. Vô hội, mình được binh vực. Ở lẽ tẻ một mình, người ta không binh vực được ...

- Vậy sao ? Tôi xưa nay tự binh vực mình. Mà tôi có làm gì sai quấy đâu mà phải nhờ người ta giúp đỡ, binh vực chứ ...!

- Ông biêu tôi cố gắng nói cho chị vô hội. Thôi chị vô hội đi, tôi sẽ chờ chị đi, khi có các buổi họp.

(lúc đó tôi còn dám ngồi xe gắn máy)

- Vậy sao, không lẽ nhờ bà cả đời ...!?

Dĩ nhiên, người ta nói này, nói nọ gì đó ... về tôi.

Mặc kệ họ, họ có miệng cứ nói thả ga.

Họ đâu nuôi tôi được bữa ăn nào ...

Một người trong Ban Giám hiệu 1 trường đã vô hội, sau đó, chính thức than phiền với tôi. Nay má người này mất, mốt tới ba người kia ... qua đời v.v ..., đều phải đóng góp. Chỉ là vận động, nhưng họ đến nói riêng sao mình từ chối được !

Tôi tức cười nói :

- Ai biểu mày vô hội làm chi cho mệt, giờ than với tao.

Tại ba má bà này đã quy tiên hồi “ đời tám hoánh “ nào rồi !

Các vị còn khoe với tôi được đưa đi du lịch chỗ này, chỗ kia, lấy làm hân hạnh lắm ...

Tôi cười , rồi nói :

- Có cho tao cũng không dám đi ...

Người ta thấy đám giáo viên hưu lữ lượt leo lên xe đi du lịch tập thể gần xa, họ chỉ trở nói.

Đám giáo viên nghèo, nhờ được tài trợ của các mạnh thường quân mới đi chơi được v.v... & v.v...

& v.v...

Thế là họ thám ý, “ im ru bà rù “, không bao giờ dám kể cho tôi nghe những chuyện không “ ăn nhằm “ gì đến tôi.

Tôi kể sự thật, như là tôi đang viết “ lịch sử “ về đời sống của giáo viên, trong các giai đoạn đã qua....

Tôi không phải đang làm “ phóng sinh sự “, mà là đang làm “ phóng sự “ đích thực, chân chính “ đàng hoàng !!!

Bức thư muện gửi người đã khuất

(Kính gửi hương hồn cố giáo sư Nguyễn văn Mẹo)

Khi em Huỳnh Xuân Khai báo tin cho tôi biết anh đã qua đời!. Tôi thật xúc động!. Đã từ lâu, tôi gần như không tiếp xúc với thế giới bên ngoài qua các phương tiện thông tin hiện đại. Tôi nói với em Khai nếu có tổ chức gì thì cho tôi hay như lễ truy điệu chẳng hạn.

40 năm nay, từ 1976 đến 2016, tôi ít khi viết tiếng Việt vì đâu có dịp nào để viết. Tôi chỉ biết dạy tiếng Pháp và tiếng Anh cho học sinh theo giáo trình do nhà nước biên soạn. Rồi các học sinh thân thương đã đánh thức và làm tôi tỉnh dậy. Bỗng dưng tôi muốn được viết cái gì đó bằng tiếng Việt Nam.

Tôi còn nhớ, trước khi bắt đầu dạy môn tiếng Anh và Pháp - theo yêu cầu của nhà nước . Tôi đã đến gặp anh và nói :

- Hôm nay tôi có việc nhờ anh.
- Nếu chị có gì muốn tôi giúp thì tôi sẵn lòng.

Tôi ít khi nói chuyện với anh nhưng thật lòng rất quý mến anh. Không hiểu sao tôi là “đàn em” nhưng lúc nào anh cũng kêu tôi là “chị”. Gia đình chị Mẹo với gia đình tôi không xa lạ gì nhau. Anh có cách nói chuyện rất đặc biệt. Anh hay cười, có lối nói dí dỏm đặc biệt. Tôi đưa cho anh một tờ giấy trắng có viết một từ tiếng Pháp bình thường thôi.

Một tuần lễ sau, anh mới gặp lại tôi, giải nghĩa từ đó một cách rõ ràng, thận trọng. Tại sao phải một tuần lễ anh mới giải thích một từ đơn giản? Tôi rất hiểu, Anh không nói thẳng vào trọng tâm nhưng tôi ngầm hiểu ý của anh: dù chỉ là một từ đơn giản thôi nhưng mình phải nghiên cứu cho kỹ. Một khi đã nói, đã dạy thì phải chính xác. Tôi nhớ mãi câu nói sau đây của anh: “Chị đừng bao giờ dịch ra hoặc nói với học sinh” “người giàu kẻ nghèo”, mà chị phải nói “người giàu và người nghèo”.

Tôi có thể tra tự điển từ đó một cách dễ dàng để biết rõ các nghĩa của nó, nhưng tại sao tôi lại không? là người thông minh nên anh rất hiểu: tôi muốn được học những kinh nghiệm

giảng dạy ngoại ngữ của anh. Anh là người đầu tiên cho tôi những kinh nghiệm quý báu đó. Về sau khi tôi dạy ở trường Phú Cường 1 (Bồ Đề) anh lúc đó là chuyên viên ở Sở Giáo Dục, đã cùng phòng giáo dục đến dự một số tiết do tôi dạy. Anh góp ý những tiết dạy đó một cách chân tình Từ những kinh nghiệm đó, sau này khi tôi là tổ trưởng bộ môn, bồi dưỡng học sinh giỏi cho Phòng và Sở Giáo Dục. Tôi đã gặt hái nhiều kết quả tốt đẹp trong công tác chuyên môn của mình. (Khi làm Hiệu trưởng, tôi phải dự giờ ở các trường. Cũng có lần tôi đi kiểm tra phòng giáo dục Lộc Ninh với Sở Giáo Dục.)

Ngay sau 1975, các tài liệu nghiên cứu môn ngoại ngữ còn rất hiếm, Thầy Chuân và cô Hằng lên Bình Dương, hướng dẫn chúng tôi cách dạy mới. Họ là những người biên soạn sách giáo khoa tiếng Anh. Bộ giáo dục ra quyền sách nào bằng tiếng Anh tôi đều mua xem và nghiên cứu rất kỹ. Cuối cùng tôi đúc kết lại tất cả những sai sót trong sách giáo khoa và sách giải từ lớp 6 đến 9. Tôi quyết định đi Sài Gòn gặp thầy Chuân để cùng thầy chỉnh sửa những chỗ sai sót trong sách. Tôi cầm một bản và thầy cũng cầm một bản chỉnh sửa do tôi cung cấp. Chúng tôi miệt mài làm việc đến tận trưa mới xong.

Thầy nói với tôi: “Tôi chưa từng thấy một giáo viên ngoại ngữ nào kỹ lưỡng, chu đáo như chị. Trung tâm vẫn có bộ phận để rà soát lại những sai sót, tại sao vẫn còn sai sót nhiều quá”.

Rồi thầy Chuân giới thiệu tôi với cô Hằng - người chủ biên sách giáo khoa Anh lúc bấy giờ. Cô Hằng hỏi tôi ở tại Sài Gòn chỗ nào?. Sau khi biết tôi từ Bình Dương xuống, họ vô cùng kinh ngạc và hỏi thăm rất nhiều về Bình Dương.

Thưa anh Mẹo,

Vậy là tôi đã làm đúng những gì mà anh đã hướng dẫn cho tôi, có phải không anh?

Sáng nay, ngày 07-07-2016, tôi đang tập thể dục thì nghĩ có lẽ tôi nên viết về anh sớm hơn dự định. Bởi đến khi hồi ký của tôi hoàn chỉnh thì thời gian đã quá muộn.

Tuy hiện nay anh không có mặt ở đây, anh Mẹo. Nhưng tôi tin rằng trong lòng mọi người, các đồng nghiệp và các học sinh của anh, đều có hình ảnh vui vẻ, rộng mở của anh.

Đây là nén hương lòng mà tôi kính gửi đến anh, dù đã muộn.

*TB: Anh chị Mẹo đã đóng góp để có quà cho các bạn ở Việt Nam trong dịp Tết. Chúng tôi xin “rất cảm ơn” tình cảm của anh chị đã gửi cho chúng tôi.